

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

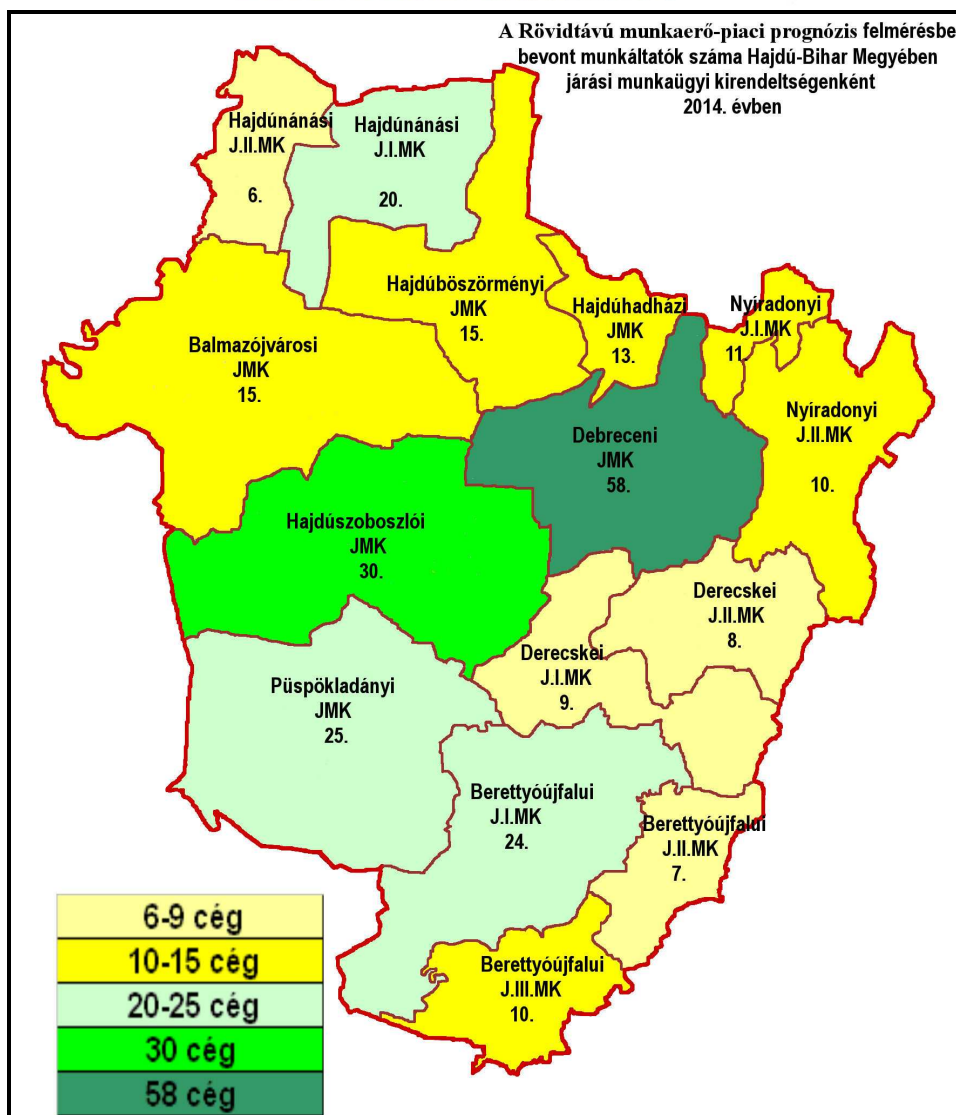
Munkaügyi Központja

Jóváhagyta:

Dr. Mező Barna
igazgató

RÖVIDTÁVÚ MUNKAERŐ-PIACI PROGNÓZIS
HAJDÚ-BIHAR MEGYE
2015. DECEMBER 31-IG

Debrecen, 2015. január

4024 Debrecen, Piac u. 42-48. Telefon: (36 52) 513-000 Fax: (36 52) 513-002 E-mail: hajdukh-mk@lab.hu

TARTALOMJEGYZÉK

I.	A Rövidtávú munkaerő-piaci prognózisfelmérés.....	2
1.1.	A prognózisfelmérés bemutatása, a felmérés mintájának jellemzése	2
1.2.	Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Országos	2
1.3.	Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Hajdú-Bihar Megyében	3
1.4.	Hajdú-Bihar Megye munkaerő-piaci jellemzői 2014. I-XII hónapjában az NFSZ adatai alapján	5
II.	A felmérés menete.....	12
2.1.	A részt vevő cégek létszámnagyság-kategóriák szerint (2013-2014.év)	13
2.2.	Gazdálkodó szervezetek létszámnagyság-kategóriák szerint.....	13
2.3.	A minta összetétele és ágazati reprezentációja (2014. szeptember).....	13
III.	A foglalkoztatás alakulása a felmérésben részt vevőknél 2013. és 2014. években	14
3.1.	Létszámgazdálkodás 2014. évben	14
3.2.	Várható munkaerő-kereslet 2014. év végéig.....	16
3.3.	Tartósan betöltetlen álláshelyek, a létszámváltozással leginkább érintett foglalkozások.....	18
3.4.	Atipikus foglalkoztatás.....	21
3.5.	Külföldi állampolgárok a magyar munkaerőpiacon.....	23
3.6.	Pályakezdő fiatalok foglalkoztatása	24
IV.	A megkérdezettek gazdasági tevékenységének tényadatai és a 2015. évi várakozások .	25
4.1.	Kapacitás-kihasználtság	25
4.2.	Rendelésállomány	28
4.3.	A termelési volumen alakulása	29
4.4.	Beruházások	30
4.5.	A vállalkozások üzleti helyzete.....	32
V.	Összegzés	32
	MELLÉKLETEK	34
	1. számú melléklet.....	34
	FŐBB MUNKAERŐ-PIACI INFORMÁCIÓK.....	34

I. A Rövidtávú munkaerő-piaci prognózisfelmérés

1.1. A prognózisfelmérés bemutatása, a felmérés mintájának jellemzése

2014 évben szeptember-október hónapokban zajlott le a rövidtávú munkaerő-piaci prognózis felmérés, melyet a munkaügyi szervezet immár 9 éve a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáselemező Intézetével (GVI) közös kutatási program keretében végez.

Az országos szintű reprezentatív felmérés a versenyszféra gazdálkodó szervezeteire – a mikro-vállalkozásoktól kezdve a több száz főt foglalkoztató nagy cégekig – terjedt ki. A kirendeltségi kollégák és a kamara munkatársai 7179 céget (78-cal többet, mint egy évvel korábban) kerestek fel. A kérdések 2014. év tény- és várható adataira, valamint a következő évi várakozásokra terjedtek ki.

Az éves rendszerességgel lebonyolított prognózisfelmérések legfőbb célja a munkaügyi szervezet szempontjából a munkaerő-piacon zajló változások, a munkáltatók emberi erőforrással történő gazdálkodásának megismerése, emiatt a kérdőíven szereplő kérdések többsége erre irányul. E mellett természetesen kiterjed a bevont cégek gazdasági helyzetének, ezen belül a konjunkturális helyzet, a kapacitáskihasználtság, a termelési volumen, beruházások alakulására is, hiszen ezek együttes megismerése révén válik érthetővé a régió főbb munkaerő-piaci folyamatainak alakulása, a rövidtávon várható változások leírása, a foglalkoztatásban jelentkező tendenciák nyomon követése.

1.2. Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Országos¹

„A KSH első becslése alapján Magyarország bruttó hazai terméke 2014 III. negyedévében 3,2%-kal nőtt az előző év azonos időszakához viszonyítva. A növekedést alapvetően az ipar és a mezőgazdaság nemzetgazdasági ágak teljesítményének növekedése okozta.

A szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint az előző negyedévhez viszonyítva 0,5%-kal növekedett a bruttó hazai termék „

„2014 III. negyedévében a nemzetgazdasági beruházások 16,3%-kal nőttek az előző év III. negyedévéhez viszonyítva. A nemzetgazdasági ágak döntő többségében bővülés következett be. A beruházások teljesítményértéke folyó áron 1352 milliárd forint volt.

A beruházási tevékenység III. negyedévi 16,3%-os növekedésén belül a **gép- és berendezés-beruházások** 22,2, az **építési beruházások** 12,2%-kal emelkedtek.

A beruházási teljesítményérték növekedéséhez elsősorban a nagy súlyú **szállítás, raktározás ág beruházásainak** 33,5%-os volumenbővülése járult hozzá. Az ágazaton belül főként a vasút- közút- és autópálya-építések, a nagyvárosi közlekedési hálózatok fejlesztése, a járműparkok korszerűsítése jelentős. A beruházások közel egyharmadát adó **feldolgozóiparban** mért 10,8%-os növekedés elsősorban a járműgyártáshoz kapcsolódó beszállítói iparágak – gumi, műanyag termék gyártása, számítógép, elektronikai optikai termékek gyártása – fejlesztéseinek eredménye. **Számottevő a beruházás** volumenbővülése még az élelmiszeripar, valamint a vegyi anyag, termék gyártás területén is. A kisebb súlyt képviselő nemzetgazdasági ágak közül a **közigazgatás, védelem, kötelező**

¹ Forrás: idézet KSH gyorstájékoztatói

társadalombiztosítás beruházási teljesítménye emelkedett a legnagyobb mértékben (51,3%). A növekedéshez elsősorban a középületek felújítása, közparkok építése, a katasztrófavédelmi és rendvédelmi fejlesztések járultak hozzá. A víztisztítási és csatornázási projektek eredményeként a beruházási volumen 50,7%-kal nőtt a **vízellátás, szennyvízgyűjtés és hulladékgazdálkodás** területén. Jelentősen bővültek a beruházások a **művészet, szórakoztatás, szabadidő** (37,4%) és az **adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység** (37,3%) nemzetgazdasági ágakban, ami egyedi nagy beruházások eredménye. Nőtt még a **szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás** (37,1%), a **szakmai, tudományos, műszaki tevékenység** (21,8%), az **építőipar** (19,9%) és a **kereskedelem** (8,4%) beruházási teljesítménye.

Csökkenek a beruházások a **pénzügyi, biztosítási tevékenység** (25,2%), az **energiaipar** (5,1%), a **mezőgazdaság** (3,5%), valamint az **ingatlanügyletek** (0,7%) nemzetgazdasági ágakban.

Az **előző negyedévhez képest** a szezonálisan kiigazított volumenindexek szerint 2014 III. negyedévében a beruházások 0,8%-kal nőttek. **2014 I–III. negyedévében** 3387 milliárd forintot költöttek beruházásra, összehasonlítva áron 19,5%-kal többet, mint egy évvel korábban.”

1.3. Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Hajdú-Bihar Megyében²

„2014 I–III. negyedévében lassult a megye népességének természetes fogyása az egy évvel korábbihoz képest 27 %-kal. A fogyás mérséklődésének üteme megyei szinten kedvezőbb volt az országosnál. A gazdasági aktivitás fokozódott a lakossági munkaerő-felmérés 2014. III. negyedévi adatai alapján.

2014 I–III. negyedévében a Hajdú-Bihar megyei székhelyű gazdasági szervezetek folyó áron 35%-kal több beruházást valósítottak meg, mint az előző év azonos időszakában.

A nemzetgazdasági ágak többségében nőtt a beruházási teljesítményérték. A nagyobb súlyú gazdasági ágak közül nominálisan több mint duplájára emelkedtek a **szállítás és raktározás**, valamint az **ingatlanügyletek** ág beruházásai, ami döntően két fejlesztéshez, a debreceni 2-es villamoshoz, illetve a Nagyerdei Stadionhoz kapcsolódik. Emellett jelentős növekedés történt a **víz- és hulladékgazdálkodás**, a **kereskedelem**, valamint a **mezőgazdaság** területén is.

A teljesítményérték 51%-át épületek és építmények építésére, felújítására, 45%-át gépberuházásra, 4,3%-át pedig egyéb célra (föld, telek, erdő, tenyész- és ígásállat stb. beszerzésére) fordították. Nominálisan mindhárom főcsoport beruházásai bővültek az előző év azonos időszakához képest.”

„A KSH lakosság körében végzett felmérése alapján 2014 III. negyedévében a megye 15–74 éves népességének 57,2%-a, mintegy 235 ezer fő tartozott a gazdaságilag aktívak közé. Közülük 206 ezren foglalkoztatottként, 30 ezren munkanélküliként voltak jelen a munkaerőpiacon. A foglalkoztatottak száma 5000 fővel emelkedett, a munkanélkülieké 8000-rel csökkent az előző év azonos időszakához képest.

A foglalkoztatási arány 50,0%-ra nőtt, a munkanélküliségi ráta pedig 12,6%-ra csökkent. Országosan a foglalkoztatási arány a megyeinél magasabb (54,8%), a munkanélküliségi ráta alacsonyabb (7,4%) volt.

A gazdaságilag nem aktív 15–74 évesek száma 176 ezer főre emelkedett.”

² Forrás: idézet KSH Fókuszban a megyék 2014. I–III negyedév Hajdú-Bihar megye

„A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat³ adatai szerint a 2014. szeptemberi zárónapon a megyében 33 ezer álláskeresőt tartottak nyilván, ötödével kevesebbet, mint egy évvel korábban. A pályakezdő és a 25 éven aluli álláskereső száma az átlagost meghaladó ütemben csökkent.

Tíz álláskeresőből négy szerzett jogosultságot valamilyen típusú ellátásra. 2014. szeptember 20-án 9800 fő szociális ellátásban, 2300 álláskeresői járadékban, 990 pedig álláskeresői segélyben részesült. A szociális ellátásra jogosultak száma csökkent, a járadékosoké stagnált, az álláskeresői segélyezetteké pedig nőtt az előző év azonos időpontjához képest.

Az állami közvetítő szerv megyei kirendeltségein szeptember 20-án 7900 betöltetlen álláshelyet tartottak nyilván, 62%-kal többet, mint egy évvel korábban. Így egy üres álláshelyre 4 álláskereső jutott.”

„A KSH intézményi adatgyűjtése alapján a megyei székhelyű gazdasági szervezeteknél 2014 I–III. negyedévében 9,4%-kal nőtt az alkalmazásban állók száma az előző év azonos időszakához képest. A versenyszférában 3,8%-kal, a költségvetési szerveknél 19%-kal bővült a létszám. A közsférában a jelentős növekedést döntően a közfoglalkoztatás kiszélesedése okozta, ami leginkább a fizikai foglalkozásúakat érintette.”

„2014. szeptember 30-án Hajdú-Bihar megyei székhellyel 102 ezer gazdasági szervezetet tartottak nyilván, 0,8%-kal többet, mint egy évvel korábban. A gazdasági szervezetek 73%-a önálló, 21%-a társas vállalkozás volt, a nonprofit szervezetek 5,4%-ot, a költségvetési szervek pedig 1% alatti részarányt képviseltek.

„Az önálló vállalkozók és a nonprofit szervezetek száma bővült, a társas vállalkozásoké csökkent, a költségvetési szerveké pedig lényegében nem változott az egy évvel korábbihoz képest.

A vállalkozások száma a nagyobb súlyt képviselő nemzetgazdasági ágak közül a mezőgazdaságban, valamint a tudományos és műszaki tevékenységben emelkedett, az ingatlanügyletek területén csökkent, a kereskedelemben pedig nem változott a 2013. szeptember végéhez képest.

A társas vállalkozásokon belül a betéti társaságok száma 5,0%-kal tovább csökkent, és valamelyest a kft-ké is mérséklődött. Az előbbinél lényegesen kisebb részarányú gazdasági formák közül a szövetkezetek száma nőtt, a részvénytársaságoké pedig csökkent a 2013. szeptember végéhez képest. Így a társas vállalkozások 68%-át kft-ként, 27%-át bt-ként jegyezték, a többi gazdasági forma együttesen 4,3%-os részarányt képviselt.”

„2014 I–III. negyedévében a Hajdú-Bihar megyei székhelyű gazdasági szervezetek folyó áron 35%-kal több **beruházást** valósítottak meg, mint az előző év azonos időszakában.

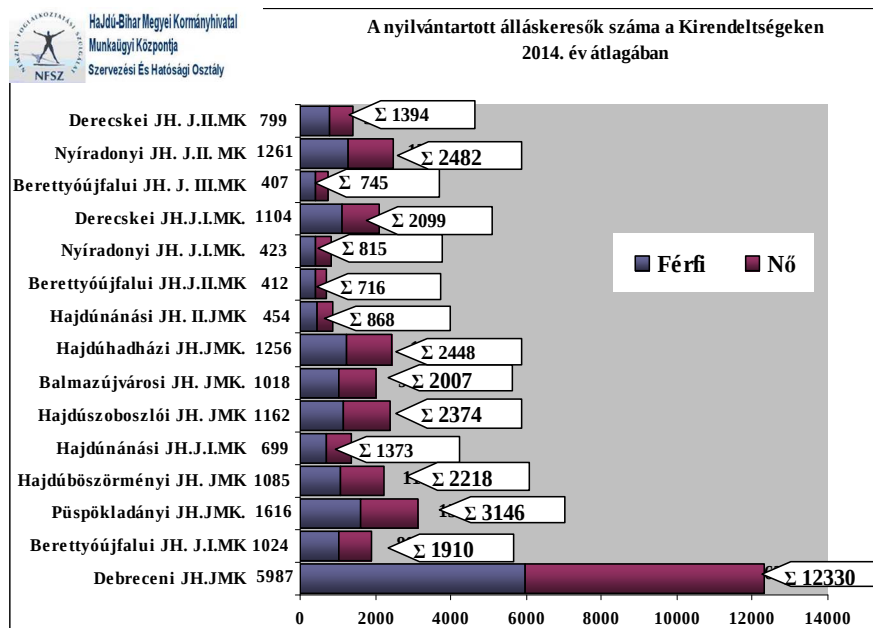
A nemzetgazdasági ágak többségében nőtt a beruházási teljesítményérték. A nagyobb súlyú gazdasági ágak közül nominálisan több mint duplájára emelkedtek a szállítás és raktározás, valamint az ingatlanügyletek ág beruházásai, ami döntően két fejlesztéshez, a debreceni 2-es villamoshoz, illetve a Nagyerdei Stadionhoz kapcsolódik. Emellett jelentős növekedés történt a víz- és hulladékgazdálkodás, a kereskedelem, valamint a mezőgazdaság területén is.

A teljesítményérték 51%-át épületek és építmények építésére, felújítására, 45%-át gépberuházásra, 4,3%-át pedig egyéb célra (föld, telek, erdő, tenyész- és igásállat stb. beszerzésére) fordították. Nominálisan mindhárom főcsoport beruházásai bővültek az előző év azonos időszakához képest.”

³ Forrás: idézet KSH Fókuszban a megyék 2014. I–III negyedév Hajdú-Bihar megye

1.4. Hajdú-Bihar Megye munkaerő-piaci jellemzői 2014. I-XII hónapjában az NFSZ adatai alapján⁴

Hajdú-Bihar megyében, 2014. év 1-12 hónapjában nyilvántartott álláskeresők 36.926 fős átlagos létszáma az előző év hasonló időszakához képest 18,5%-kal (8377 fővel) csökkent. Az 50 év alatti és 50 év feletti regisztrált álláskeresők száma is csökkent 2013. év átlagához képest. A létszámbeli változás Hajdú-Bihar megyében mind a 15 kirendeltségen csökkenést mutatott 2014. év vizsgált időszakának átlagában a bázisidőszakhoz képest. A megyei létszámcsökkenés aránya 18,5% volt. A megyei aránynál kisebb arányú csökkenés hét járási

munkaügyi kirendeltség területén következett be. A Debreceni JMK területén 1998 fővel csökkent a nyilvántartott álláskeresők átlagos létszáma a vizsgált időszakban, így a csökkenés mértéke 13,9%, ami a megyei csökkenés arányánál kisebb. A legkisebb arányú csökkenés 12,2% a Derecskei

J.II.MK területén volt 2013. év 1-12 hónapjához képest, így a 194 fős csökkenést követően 1394 főt tartott nyilván a kirendeltség 2014. év 1-12 hónapjában. Nyolc járási munkaügyi kirendeltség területén a nyilvántartott álláskeresők arányának csökkenése meghaladta a megyei értéket. Arányait tekintve a legnagyobb arányban a Balmazújvárosi JMK területén 29,3%-kal csökkent az álláskeresők aránya a bázisidőszakhoz képest. A 830 fős csökkenés eredménye képen a kirendeltségen 2014. év vizsgált időszakának átlagában 2007 fő volt a nyilvántartásban.

Hajdú-Bihar Megyében a **nyilvántartásba került álláskeresők száma** 2014. 1-12 hónapjában meghaladta a 71 ezer főt, ami 40,3%-kal (20.534 fővel) több belépési esetet jelentett, mint 2013. év ugyanezen időszakában. A kirendeltségek mindegyikén növekedés volt tapasztalható 2013. év vizsgált időszakához képest. Tizenegy kirendeltségen a megyei átlag feletti volt a növekedés aránya. 2013. 1-12 hónapjához képest. A legnagyobb arányú 83,7%-os növekedés a Hajdúnánási J.I.MK területén volt, ahol 2046 fővel volt több a nyilvántartásba belépők száma a bázisidőszakhoz képest. Így a járási munkaügyi kirendeltségen 2014. év vizsgált időszakában 4489 fő nyilvántartásba belépő volt. A legkisebb arányú növekedés 15,5%-kal a Berettyóújfalui J.III.MK területén volt, ahol 260 fővel növekedett a nyilvántartásba belépők száma a bázisidőszakhoz képest, így a vizsgált időszakban 1938 fő belépő volt a kirendeltség regiszterében

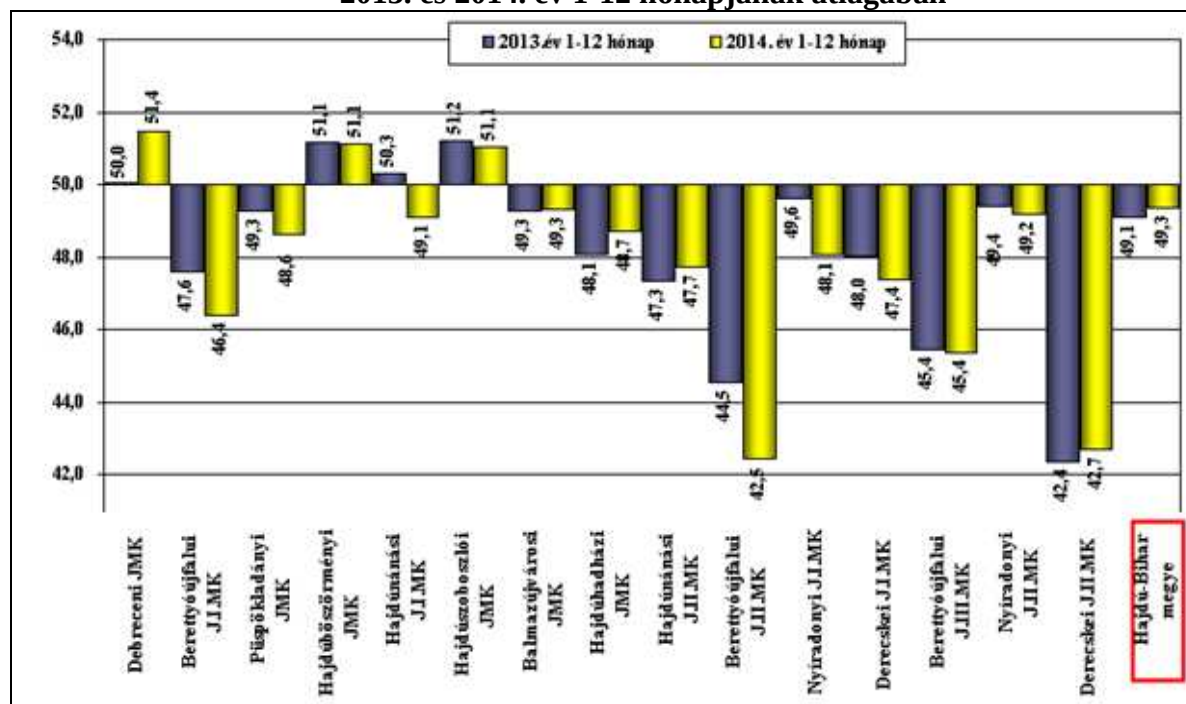
⁴ Forrás: NFSZ adattárház

Az új „belépők” (az álláskereső nyilvántartásában eddig nem szerepelt személyek) száma 2014. év 1-12 hónapjában összesen 5063 fő volt, amely 166 fővel kevesebb, mint egy évvel korábban volt és 3,2%-os csökkenésnek felel meg. Az első alkalommal nyilvántartásba kerülők 3980 fős létszáma az összes belépőn belül mintegy 7,1 százalékot képviselt 2014. év 1-12 hónapjában, ami 3,2%-kal alacsonyabb, mint egy évvel korábbi időszakban volt.

A nők aránya az összes álláskereső között 49,3%, ami a bázisidőszakban 49,1% volt. A férfiak arányában az előző évhez képest 0,2%-os csökkenés tapasztalható, így jelenleg az összes álláskereső 50,7%-át teszik ki. A nyilvántartott állástalanok között a megyei átlagban továbbra is a férfiak dominálnak, akik aránya 18,9 százalékkal (4346 fővel) 18.704 főre csökkent, a nők létszáma 18,1%-kal csökkent 2014. év 1-12 hónapjának átlagában, így a vizsgált időszakban átlagosan 18.221 fő volt a kirendeltségek regisztereiben.

Hajdú-Bihar Megye járási munkaügyi kirendeltségein a nők aránya 2013. év bázis időszakában négy kirendeltségen, 2014. év 1-12 hónapjában 3 kirendeltségen volt magasabb a férfiak arányánál. 2013. év 1-12 havában a nők aránya a Debreceni JMK-n 50%, a Hajdúböszörményi JMK-n 51,1%, a Hajdúnánási J.I.MK-n 50,3% és a Hajdúszoboszlói JMK-n 51,2% volt. Közülük a nők aránya 2014. év vizsgált időszakában a Debreceni JMK-n 1,4%-kal nőtt, míg a Hajdúböszörményin nem változott és a másik két kirendeltségen 1,2%-kal és 0,2%-kal csökkent, de még így is a Hajdúnánási J.I.MK-t kivéve 50% felett van. A nők aránya a bázisidőszakhoz képest Debreceni JMK-n kívül még 3 járási munkaügyi kirendeltségen növekedett 2014. év 1-12 hónapjában, de ezeken a kirendeltségeken a nők aránya az összes álláskereső között még mindig 50% alatt volt.

A nők arányának alakulása kirendeltségenként
2013. és 2014. év 1-12 hónapjának átlagában

Forrás: NFSZ adattárház

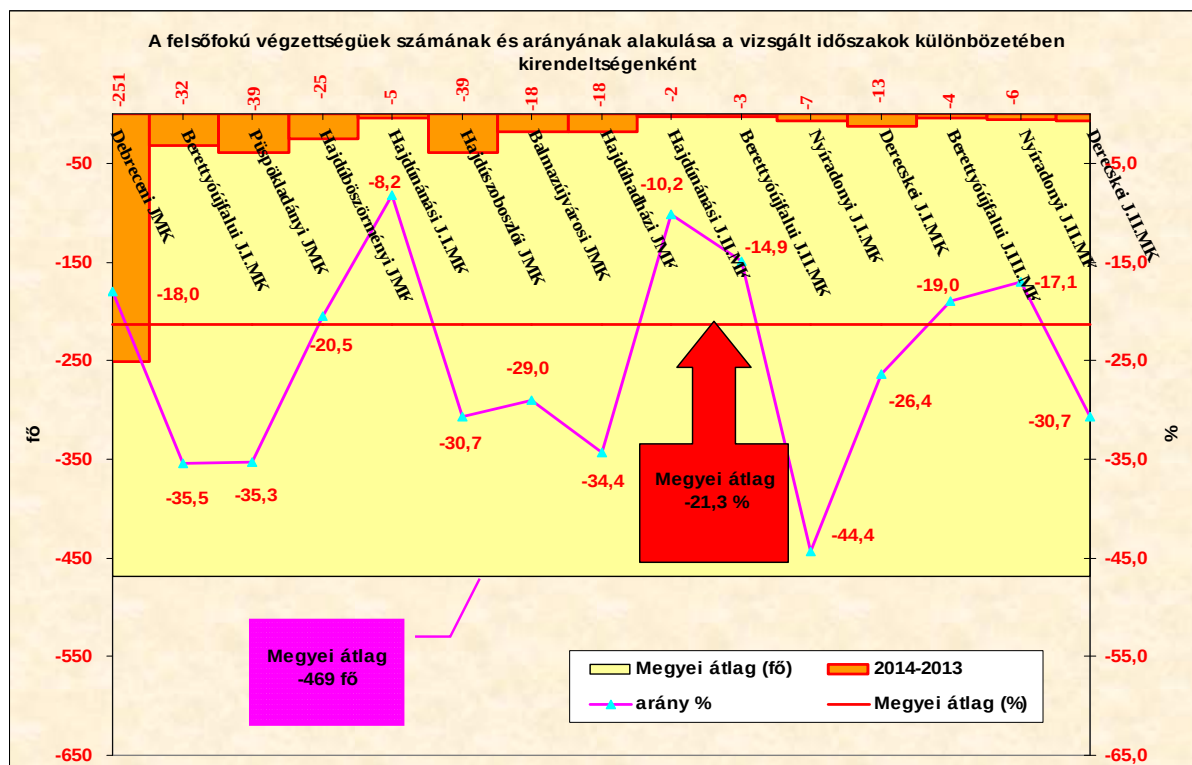
Az arány növekedése magasabb a Hajdúhadházi JMK-n, ahol 0,6%pontos volt a növekedés, így 2014. év vizsgált időszakában 48,7%-ra nőtt a nők aránya ezen a

kirendeltségen. A regisztrált álláskeresőkön belül a nők aránya a bázis időszakhoz képest 10 járási munkaügyi kirendeltségen a csökkent, legjelentősebb mértékben 2,1%-kal a Berettyóújfalui J.II.MK területén, így a vizsgált időszakban a járási kirendeltségen ez az arány 42,5% volt. A nők aránya az álláskeresők között a legkisebb 42,5%-kal a Berettyóújfalui J.II.MK területén, ahol a nyilvántartott 716 álláskereső közül 2014. év vizsgált időszakának átlagában 304 a nők száma.

Hajdú-Bihar megyében a bázisidőszak átlagához képest 18%-kal csökkent a nők száma 2014. év 1-12 hónapjának átlagában, ami 4031 fővel kevesebb nyilvántartott női álláskeresőt jelentett. A bázisidőszakhoz képest ez a tendencia minden kirendeltségen megfigyelhető. A megyei arány alatt hét kirendeltségen, míg a megyei átlagot meghaladóan nyolc kirendeltségen. Számszakilag a legnagyobb csökkenés a nők számában 821 fővel a Debreceni JMK területén volt 2014. év 1-12 hónapban, így a járási kirendeltség nyilvántartásában átlagosan 6344 nő szerepelt, s egyben a legkisebb arányú csökkenés 11%-kal szintén a Debreceni JMK területén volt. A legnagyobb arányú csökkenés a vizsgált időszakban 29% volt 409 fővel a Balmazújvárosi JMK területén, ahol a vizsgált időszak átlagában 990 fő női álláskeresőt tartott nyilván a járási munkaügyi kirendeltség. Ötszáz fő feletti csökkenés a bázisidőszakhoz képest egy JMK területén volt. A Püspökladányi JMK-n ahol a csökkenés 528 fős volt, melynek mértéke 26% volt és 1530 fő női nyilvántartott álláskeresőt jelentett a kirendeltség regiszterében 2014. év vizsgált időszakában.

2014. év átlagában az **iskolai végzettség** struktúráát tekintve a legfeljebb 8 általánost végzettek száma a vizsgált időszakban 15 622 fő volt, az álláskeresőkön belüli aránya pedig 42,3%. Gimnáziumi végzettséggel 4099 fő, felsőfokú végzettséggel pedig 1731 fő rendelkezett. Az előbbi csoport aránya a nyilvántartott álláskeresők között 11,1%, míg az utóbbiaké 4,7%. Az álláskeresőkön belüli megoszlás esetében a legfeljebb 8 általános végzettségűek aránya 0,3 % ponttal csökkent, az előző év azonos időszakához képest, a gimnáziumot végzettek aránya kismértékben (0,6% ponttal) ugyan növekedett, de a számuk 660 fővel csökkent 2014. év 1-12 hónapjának átlagában. Ugyanakkor a **felsőfokú** végzettségűek száma 469 fővel csökkent, miközben az álláskeresőkön belüli arányuk is 0,2% ponttal csökkent, így 2014. év vizsgált időszakának átlagában 1731 fő szerepelt a nyilvántartásban, ami 21,3%-os csökkenésnek felel meg.

A kirendeltségek közül mindenhol csökkent a felsőfokú végzettségűek száma a nyilvántartásban. A csökkenés mértéke megyei szinten 21,3%-os volt és ez 469 fővel kevesebb felsőfokú álláskeresőt jelentett a nyilvántartásban 2014. év 1-12 havának átlagában. A kirendeltségek közül hétnél a megyei átlag alatt maradt a csökkenés mértéke, attól függetlenül, hogy a legnagyobb számú 251 fős csökkenést itt találhatjuk, mivel a csökkenés mértéke a Debreceni JMK területén 18% volt, így 2014. év 1-12 hónapjának átlagában 1141 fő felsőfokú végzettségű álláskeresőt tart nyilván a kirendeltség. A legkisebb arányú csökkenés 8,2%-kal a Hajdúnánási J. I. MK területén volt, ahol az ötfős csökkenést követően 52 fő felsőfokú álláskereső volt a kirendeltség nyilvántartásában. A legnagyobb arányú 44,4%-os csökkenés 2013. év bázisidőszakához képest a Nyíradonyi J.I.MK területén volt, ahol a vizsgált időszakban 9 fő felsőfokú álláskereső volt a járási kirendeltség nyilvántartásában.

Forrás: NFSZ adattárház

Hajdú-Bihar Megyében az álláskereső **korcsoport szerinti** összetételét vizsgálva a **25 évnél fiatalabbak** aránya az összes álláskeresőn belül mindkét vizsgált időszakban (2013.év és 2014.év 1-12 hónapban) 20% körül alakult (2013.év 1-12 hónapban 19,9%, míg 2014. év 1-12 hónapban 20% volt). A 25. évnél fiatalabb álláskereső 2014. év vizsgált időszakában 18%-kal voltak kevesebben, mint egy évvel korábban. A számukban 1625 fős csökkenés következett be, így 2014. év vizsgált időszakának átlagában 7392 fő 25 év alatti álláskereső volt a nyilvántartásban. A 25 év alatti álláskereső 27,4%-át a Debreceni JMK-n tartják nyilván, ami 2013. év bázis időszak átlagánál 1,5% ponttal magasabb. A püspökladányi Kirendeltségen a 25 évnél fiatalabbak aránya 8,4%, ami a bázis időszakánál 1,2% ponttal alacsonyabb. A többi járási munkaügyi kirendeltségen 7,8% alatt maradt ez az arány. 2014. év átlagában a 25 évesnél fiatalabb álláskereső száma az előző év azonos időszakához képest minden kirendeltségen csökkenést mutat. A megyei átlagnál kisebb mértékű csökkenés nyolc kirendeltség területén volt 2014. év átlagában. A legkisebb arányban 6,7%-kal a Nyíradonyi J.I.MK területén csökkent a 25 év alattiak aránya, ahol 14 fős volt a csökkenés és így a vizsgált 2014 évi időszakban 199 fő fiatal volt a kirendeltségen regisztrálva. A legnagyobb arányban 32%-kal (203 fővel) a Balmazújvárosi JMK körzetében csökkent a 25 év alatti fiatalok aránya 2014. év 1-12 havának átlagában, ahol akkor 432 fő fiatal volt a kirendeltség nyilvántartásban.

Az **50 év feletti álláskereső** száma szintén minden kirendeltségen csökkent a bázis időszakhoz képest. A megyei csökkenés aránya 12,8%, ami 1322 fős csökkenés eredménye, így az összes álláskeresőnek a 23,7%-át teszi ki, amely arány 1,6%-kal magasabb, mint 2013. év 1-12 havában volt. A legnagyobb számban 286 fővel a Debreceni JMK területén csökkent az 50 év feletti álláskereső száma, így a csökkenés aránya a kirendeltségen 8,4%-ot tett ki, ami azt jelenti, hogy a debreceni nyilvántartott álláskereső 24,9%-a 50 év feletti álláskereső.

Ugyanakkor a debreceni kirendeltségi 50 év felettiek a megyei 50 év felettieknek a 34,7%-át teszik ki. Ez az arány a bázis időszakban 1,7%-kal volt kisebb a Debreceni JMK területén. A Megyei aránynál a legkisebb csökkenés 3,6%-kal a Derecskei J.II.MK területén következett be a vizsgált időszakban. Itt a 278 fő 50 év feletti álláskereső az összes Derecskei J. II. MK álláskeresőnek (1394 főnek) a 19,8%-át tette ki, míg a 8973 fő megyei 50 év feletti álláskeresőnek a 3,1%-át tette ki 2014. év 1-12 hónapjában. Az 50 év feletti álláskeresőknél a legnagyobb arányú csökkenés 23,6%-kal a Nyíradonyi J.I.MK területén következett be 2014. év 1-12 hónapjának átlagában ahol a 166 fő 50 év feletti nyilvántartott álláskereső a 815 fő kirendeltségi álláskeresőnek a 20,1%-át tette ki, ami 0,5%-kal kisebb, mint a bázis időszaki arány. Ugyanakkor a 8973 fő megyei 50 év feletti álláskeresőnek a 166 fő kirendeltségi 50 év feletti álláskeresők aránya 1,9% volt 2014. év átlagában, ami 0,3%-kal alacsonyabb a 2013. év bázisidőszaki aránynál.

A vizsgált évben a megye álláskeresőinek döntő hányada (84,3%) **fizikai foglalkozású** volt, ami 31.114 fő állástalant jelentett, ez a szám 7126 fővel, 18,6 százalékkal maradt alatta az előző évinek. Hajdú-Bihar Megyében minden járási munkaügyi kirendeltség területén csökkenés volt tapasztalható a 2013. év 1-12 hónapjához viszonyítva. A megyei csökkenés aránya 18,6%, ami 7126 fős csökkenés eredménye, így az összes álláskeresőnek a 84,3%-át teszi ki, amely arány 0,1%-kal alacsonyabb, mint 2013. év 1-12 hónapjában volt. A legnagyobb számban 1514 fővel a Debreceni JMK területén csökkent a fizikai foglalkozású álláskeresők száma, így a csökkenés aránya a kirendeltségen 13,8%-ot tett ki, ami azt jelenti, hogy a debreceni nyilvántartott álláskeresők 76,4%-a fizikai foglalkozású álláskereső. A Megyei aránynál a legkisebb csökkenés 12%-kal a Derecskei J.I.MK területén következett be a vizsgált időszakban. Itt az 1901 fő fizikai foglalkozású álláskereső az összes álláskeresőnek (2099 főnek) a 90,6%-át tette ki. A fizikai foglalkozású álláskeresőknél a legnagyobb arányú csökkenés 29,3%-kal a Balmazújvárosi JMK területén következett be 2014. év vizsgált időszakának átlagában ahol a 1778 fő fizikai foglalkozású nyilvántartott álláskereső a 2007 fő kirendeltségi álláskeresőnek a 88,6%-át tette ki, ami megegyezik a bázis időszaki aránnyal.

A szellemi foglalkozásúak létszáma 2014. 1-12 hónapjában meghaladta az 5700-at, ami a 2013. évi bázis időszakától 1221 fős csökkenés következtében 17,5 százalékkal alacsonyabb. Hajdú-Bihar Megyében minden járási munkaügyi kirendeltség területén csökkenés volt tapasztalható a 2013. év azonos időszakához viszonyítva. A megyei csökkenés aránya 17,5%, ami 1221 fős csökkenés eredménye, így az összes álláskeresőnek a 15,6%-át teszi ki, amely arány 0,2%-kal magasabb, mint 2013. év 1-12 hónapjában volt. A legnagyobb számban 468 fővel a Debreceni JMK területén csökkent a szellemi foglalkozású álláskeresők száma, így a csökkenés aránya a kirendeltségen 13,9%-ot tett ki, ami azt jelenti, hogy a debreceni nyilvántartott álláskeresők 23,6%-a szellemi foglalkozású álláskereső. A Megyei aránynál a legkisebb csökkenés 3,7%-kal a Hajdúnánási J.II.MK területén következett be a vizsgált időszakban. Itt a 114 fő szellemi foglalkozású álláskereső az összes álláskeresőnek (868 főnek) a 13,1%-át tette ki. A szellemi foglalkozású álláskeresőknél a legnagyobb arányú csökkenés 29,1%-kal a Berettyóújfalui J.III.MK területén következett be 2014. év 1-12 hónapjának átlagában ahol a 74 fő szellemi foglalkozású nyilvántartott álláskereső a 745 fő kirendeltségi álláskeresőnek a 9,9%-át tette ki, ami 0,3%-kal alacsonyabb, mint a bázis időszaki arány.

A munkaadók 2014. évben 67.194 új álláshelyet jelentettek be Hajdú-Bihar Megyei Munkaügyi Központ Járási Munkaügyi Kirendeltségein,⁵ ami több (59,9%-kal) mint a 2013. év 1-12 hónapjában (továbbiakban: bázisidőszakban). A támogatott álláshelyek száma a vizsgált évben⁶ 59.799 db volt, amely 22.871 munkalehetőséggel többet jelentett, mint 2013. év 1-12 hónapjában. Ugyanakkor a nem támogatott 7395 álláshely kisebb arányú 44,8%-os (2289 db-os) növekedést mutatott a bázis⁷ időszakához képest.

Az újonnan bejelentett álláshelyek számában, bekövetkezett növekedés mind a 15 járási munkaügyi kirendeltségen tapasztalható volt 2014. év 1-12 hónapjában. A megyei növekedés aránya 59,95%-os volt. A JMK-k közül hatnál a megyei növekedés alatt nőtt az újonnan bejelentett álláshelyek száma, míg a többi kilenc kirendeltségnél a megyei átlagot meghaladó volt a növekedés aránya. A legkisebb arányú 32%-os növekedés a Hajdúszoboszlói JMK területén volt 2014. évben, ahol 790 db új álláshellyel többet jelentettek be a munkáltatók a bázisidőszakhoz képest. Így a kirendeltségen 3260 új bejelentett álláshely volt a vizsgált időszakban. A legtöbb bejelentett álláshely növekedés a Debreceni JMK területén volt 4829 db-bal, ami 45,3%-os növekedésnek felelt meg a bázisidőszakhoz képest. Így a járási munkaügyi kirendeltség területén 2014. év vizsgált időszakában 15.480 újonnan bejelentett álláshely állt rendelkezésre. A legnagyobb arányú 113,3%-os növekedés a Hajdúböszörményi JMK területén volt, ahol a 3748 darabos bejelentés-növekedés hatására 7055 db új álláshely állt a kirendeltség rendelkezésére a vizsgált időszakban. A támogatott álláshelyek vonatkozásában is mind a 15 járási kirendeltség területén növekedés volt tapasztalható, melynek mértéke megyei szinten 61,9%-os és 22.871 darabbal több támogatott álláshelyet jelentett, mint az egy évvel korábbi időszakban volt. Itt nyolc kirendeltség területén volt kisebb a növekedés mértéke a megyei átlagos növekedéshez képest. A legkisebb arányú 35,8%-os növekedés a Hajdúszoboszlói JMK területén volt tapasztalható, ahol 760 db támogatott álláshellyel többet igényeltek a munkáltatók, így 2014. év 1-12 hónapjában összesen 2880 db támogatott álláshely állt rendelkezésre ezen kirendeltségen. A legnagyobb arányú 122,7%-os növekedés 3547 db támogatott álláshely növekedéssel a Hajdúböszörményi JMK területén volt megfigyelhető, ahol 6437 db támogatott álláshely állt a kirendeltség rendelkezésére 2014. év 1-12 hónapjában.

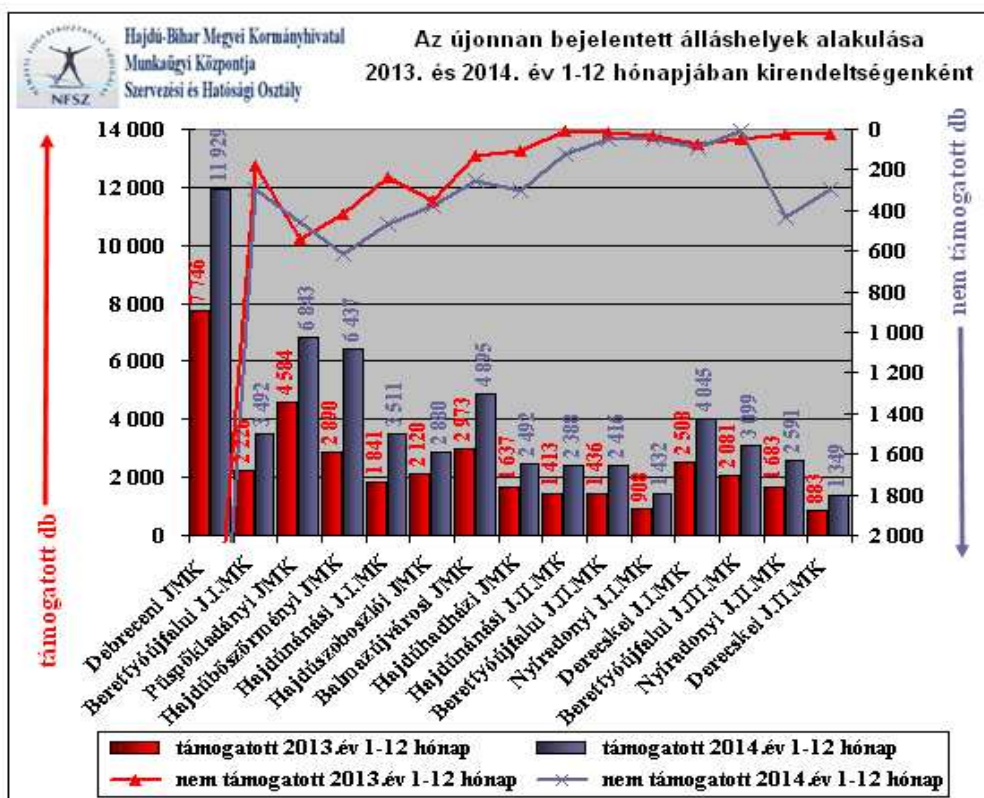
A nem támogatott álláshelyek bejelentése 2014. évben növekedést mutatott. Megyei szinten 2289 darabbal több nem támogatott munkaerőigény érkezett a járási kirendeltségekre 2014. év 1-12 hónapjában, így a növekedés aránya 44,8%-ot jelentett 2013. év 1-12 hónapjához képest. A vizsgált időszakban a nem támogatott álláshelyek kettő járási kirendeltség illetékességi területén csökkent a bázisidőszakhoz képest. A csökkenés darabszáma a Berettyóújfalui J.III.MK területén 43 db, míg a Püspökladányi JMK területén 85 db volt. Arányait tekintve az előbbi sorrenden 82,7% és 15,6% volt a két kirendeltségen. Tizenhárom járási kirendeltségen a munkáltatók 2014. év vizsgált időszakában több nem támogatott állásigényt jelentettek be, mint a bázis időszakban. A növekedés mértéke a Hajdúszoboszlói JMK területén 8,6%-os a 2013. évi bázisidőszakinak.

⁵ Járási Munkaügyi Kirendeltség = JMK

⁶ Vizsgált időszak, vizsgált év = 2014. év 1-12 hónap

⁷ Bázis, Bázis időszak = 2013. év 1-12 hónap

Az újonnan bejelentett álláshelyek alakulása 2013. és 2014. év 1-12 hónapjában kirendeltségenként

Forrás: NFSZ adattárház

A Nyíradonyi J.II.MK területén a nem támogatott munkaerőigény több mint hússzorosa a bázis időszaknak. Megyei szinten a nem támogatott álláshelyek számának a bázisidőszakhoz képesti növekedésének egyik oka lehet a mezőgazdasági idénymunkára többletként felvett álláskereső, például Létavértes és Vámospercs környékén az eperszedésre, később a mezőgazdaságban igényelt több álláskereső alkalmazása.

Hajdú-Bihar Megyében a vizsgált időszakban az új bejelentett álláshelyek 74,1%-át a Közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás gazdasági ágazatban tevékenykedő munkáltatók igényelték, ahonnan mintegy 49.812 igény érkezett. Kilenc gazdasági ágazat igénylésének aránya 1-4,1% között mozgott 2014. év 1-12 hónapjában. (Ezek sorrendben: Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmérséklés 4,1%, Feldolgozóipar 3,5%, Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység 2,8%, Építőipar 2,8%, Kereskedelem, gépjárműjavítás 2,5%, Egyéb szolgáltatás 2,5%, Oktatás 2,2%, Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás 1,2% és a Humán-egészségügyi, szociális ellátás 1,1%). A többi 10 gazdasági ágban 1% alatt marad az új bejelentett álláshelyek aránya.

2014. év 1-12 hónapjában a legtöbb munkaerőigény 41,3%-kal a 9239 FEOR számú Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású szakmában érkezett összesen 27.746 db. Tíz százalék felett egy szakmában sem kerestek dolgozót. Öt százalék fölött csak a 9331 FEOR számú Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású (7,3%) szakmában dolgozót kerestek 4930 főt és a 9119 Egyéb takarító és kisegítő (5%) szakmában

3386 főt. Az alábbi táblázat az 1% feletti bejelentett új álláshelyek számát mutatja FEOR szám szerint.

Új bejelentett álláshelyek száma FEOR szám szerint	db	%
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	27 746	41,3
9331 Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	4 930	7,3
9119 Egyéb takarító és kisegítő	3 386	5,0
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	3 243	4,8
9112 Intézményi takarító és kisegítő	2 807	4,2
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	2 743	4,1
9211 Szemétgyűjtő, utcaseprő	2 722	4,1
9321 Kubikos	1 610	2,4
5299 Egyéb, máshova nem sorolható szolgáltatási foglalkozású	1 265	1,9
9236 Konyhai kisegítő	842	1,3
4112 Általános irodai adminisztrátor	820	1,2
4190 Egyéb, máshova nem sorolható irodai, ügyviteli foglalkozású	763	1,1
0310 Fegyveres szervek középfokú képesítést nem igénylő foglalkozásai	690	1,0

Hajdú-Bihar megyében 2014. év vizsgált időszakában a fent említett szakmákon kívül még 313 szakmára 13.627 db új bejelentett igény érkezett a munkáltatók részéről. Ezeknél a szakmánál az igények aránya jóval 1% alatt maradt.

II. A felmérés menete

A GVI munkatársai idén is a 10 fő alatti létszámmal rendelkezőket keresték fel, míg a kirendeltségi kollégák az ettől nagyobb létszámú vállalkozásokat.

Miután a prognózis felmérés már évek óta zajlik, kialakult egy törzsállomány, vagyis azon cégek köre, akik rendszeres résztvevői az adatfelvételnek. Ez képezte az alapját a mostani felmérésnek is. Az egy évvel korábbi adatfelvételben részt vevőkön kívül idén többet sikerült bevonni a felmérésbe, így 2014. évben 0,9%-kal több munkáltatónál vállalták, hogy kitöltik a kérdőívet, illetve válaszolnak a kérdezőbiztosok kérdéseire.

A versenyszféra munkáltatói közül a járási munkaügyi kirendeltségi munkatársak 254-nél végezték el a kérdőíves felmérést, míg a GVI munkatársai további 102 vállalkozást kerestek fel, így összességében a megyében 356 gazdálkodó szervezet kérdőívei kerültek feldolgozásra.

A mintában szereplő cégek közül tavaly a 10-49 fő közötti létszámmal rendelkezők voltak a legtöbben, arányuk akkor elérte a 37,4%-ot, jelenleg 6,4%-kal többen kerültek be a felmérésbe. Az ezt követő 50-249 fő közötti kategóriába tartozók aránya 4,4 %-kal csökkent 2013. évhez képest és a mostani felmérésben 23,6%-ot képviselnek. A 9 fő és annál kevesebb főt foglalkoztatók hányada 2013. évben 29,7%-ot jelentett, viszont 2014. évben itt csökkenés volt a bevontak számában, ami -1,1 %-ot jelent. Az 1000 fő feletti vállalatok közül nem sikerült a tavalyi két munkáltatónál többet bevonni, így ebben a felmérésben is csak kettő cég került be a felmérésbe.

2.1. A részt vevő cégek létszámnagyság-kategóriák szerint (2013-2014.év)

Létszámnagyság-kategória	Cégszám (db)	
	2013. év	2014. év
9 fő és ennél kevesebb	105	102
10-49 fő	132	156
50-249 fő	99	84
250-999 fő	15	12
1000 fő és felette	2	2
Összesen	353	356

A KSH 2013-ra vonatkozó adatai szerint az Hajdú-Bihar Megyében 74.108 olyan regisztrált gazdasági szervezet volt, melyeknek ismertek voltak a létszámadatai. Ezeket összehasonlítva a prognózisban szereplők adataival megállapítható, hogy összességében nem érte el a fél százalékot sem (0,4%) a felkeresett vállalkozások aránya, részleteiben viszont jelentősebb hányadban voltak jelen a nagyobb alkalmazotti létszámmal rendelkezők.

2.2. Gazdálkodó szervezetek létszámnagyság-kategóriák szerint

Megnevezés	Létszámnagyság-kategória				Összesen
	1-9	10-49	50-249	250 felett	
Regisztrált gazdasági szervezetek*	72 122	1 593	347	46	74 108
Prognózisban részt vevők	102	156	84	14	356
Reprezentáció aránya (%)	0,1	7,9	23,3	39,2	0,4

* KSH, 2013. év (0 és ismeretlen létszámúak nélkül)

Hajdú-Bihar megyére is jellemző a mikro és kisvállalkozások túlsúlya. A mintában –ahogy a táblázatból is látszik - főként a kisebb létszámú vállalkozások szerepelnek, reprezentációs szintjük azonban még így is jóval elmarad a nagyobb cégekétől.

A 2014. év őszi prognózis felméréskor az alkalmazásban állók száma szeptember hónapban a KSH felmérése alapján meghaladta a 125 ezret, miközben a megkérdezett cégeknél a létszám 21.755 fő volt, így az átlagos reprezentációs szint 17,4 %-ot ért el, ami 0,9%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban volt.

2.3. A minta összetétele és ágazati reprezentációja (2014. szeptember)

A megyében meghatározó szerepe van a feldolgozóiparnak, ezt jelzi a foglalkoztatottak magas száma is. Megközelítőleg az alkalmazottak 47,2 százaléka ebben a gazdasági ágban kerül foglalkoztatásra. A mintában az ágazat túlreprezentáltsága figyelhető meg a KSH adataihoz képest. Másik jelentős súllyal bíró ágazat a mezőgazdaság. A foglalkoztatottak több mint 14%-a e területen dolgozik, de ettől még nagyobb arányt képviselnek a felmérésben szereplők.

Gazdasági ág		Alkalmazásban állók*		Mintába került cégeknél alkalmazottak		Reprezentáció aránya
		száma	aránya	száma	aránya	(%)
		(fő)	(%)	(fő)	(%)	
A	Mezőgazdaság	6 805	5,4	2 971	14,2	43,7
C	Feldolgozóipar	25 708	20,6	9 873	47,2	38,4
D	Vill. energia-, gáz, gőz-, víz	5 559	4,4	910	4,4	16,4
F	Építőipar	5 809	4,6	797	3,8	13,7
G	Kereskedelem, javítás	13 458	10,8	3 307	15,8	24,6
H	Szállítás, raktározás	4 186	3,3	697	3,3	16,7
I	Szállás, vendéglátás	3 351	2,7	581	2,8	17,3
K	Pénzügyi tevékenység	531	0,4	213	1,0	40,1
L,M,N	Ingatlanügyletek	7 515	6,0	1 189	5,7	15,8
Egyéb ágak együtt		52 137	41,7	1 217	5,8	2,3
Mindösszesen		125 059	100,0	21 755	100,0	17,4

* Forrás: KSH intézményi adatok, 2014. I-III. negyedév

A külföldi befektetők körében a térség nem tekinthető vonzó célpontnak. A megkérdezett és választ is adók 96%-a külföldi tulajdonnal nem rendelkezik. Az idetelepült cégeknél a külföldi részesedés aránya a többségnél döntő hányadú. A 23 vállalkozásból 21-nél 76 százalék feletti a külföldi tulajdon mértéke, ebből 9-nek 100%-ban külföldi tulajdonosa van. Két munkáltatónak a külföldi tulajdoni hányada 1-25% között volt a felméréskor.

A megyében külföldi tulajdonossal rendelkező cégek elsődlegesen a feldolgozóiparban (17 vállalkozás) találhatók, arányuk a választ adó cégek között 29,2%. A feldolgozóiparon belül is kiemelkedik a Gép, gépi berendezés gyártása és a Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása 6 illetve 3 vállalkozással. A vállalkozások (8 cég) legtöbbje 50-249 fő közötti dolgozói létszámmal működik. A külföldi tulajdonossal rendelkező vállalkozások több mint harmada (38,4%-a) 50-249 főt alkalmazók, míg a vállalkozások 30,4%-a a 250-999 főt alkalmazók (7 cég) közül került ki. A 9 főt és ennél kevesebbet foglalkoztatók közül mindösszesen kettőnek van valamilyen külföldi részaránnyal rendelkező tulajdonosa. A 10-49 fős létszám-kategóriába tartozó 156 cégnél szintén kettőnek van külföldi tulajdonosi hányada.

III. A foglalkoztatás alakulása a felmérésben részt vevőknél 2013. és 2014. években⁸

3.1. Létszámgazdálkodás 2014. évben

A munkaügyi szervezet számára a legfontosabb információkat a munkaadóktól kapott létszámgazdálkodással összefüggő adatok jelentik, megismerésük révén válik lehetővé ugyanis a munkaerőpiacon zajló változások megértése, nyomon követése, illetve előrejelzése. Éppen ezért a rövid-távú munkaerő-piaci prognózis állandó és központi elemét e témára irányuló kérdések képezik minden évben.

A munkáltatók arról nyilatkoznak, hogyan alakul cégükben a foglalkoztatottak létszáma, terveznek-e létszámcsökkentést, illetve létszámfelvételt, milyen nagyságrendben, milyen munkakörökben.

⁸ Forrás: A 2014. évi felmérés alapján készült adatbázis

A megkeresett gazdasági szervezetek **statisztikai állományi létszáma 2014. év szeptember elején 2,2%-kal volt magasabb, mint 2013. december 31-én.** Várhatóan 2015. szeptember elsejéhez képest csak 1%-kal lesz magasabb a 2014. szeptember 01-jei létszám. 2015. év szeptemberére a 9 főnél kevesebb létszámot foglalkoztatók 7,2%-os csökkenéssel, az 50-249 főt foglalkoztatók 2 fős csökkenéssel, a 10-49 főt foglalkoztatók 1%-os növekedéssel, az 1000 fő és felette foglalkoztató cégek 1,9%-os növekedéssel számolnak, míg a 250-999 főt foglalkoztatók nagyobb arányú 3%-os létszámnövekedést prognosztizálnak 2015. év szeptemberére. 2014. év szeptember 01-jén a 21.755 fő munkavállaló 89,4%-a teljes munkaidős foglalkoztatott volt, ami -1,3%-ponttal kevesebb mint az előző év szeptember elsején. A nem teljes munkaidőben dolgozók létszáma 2013. szeptemberben 2273 fő volt ehhez képest a létszám 2240 fővel volt több a 2014. szeptember elejénél. Ugyanezen időpontokat figyelembe véve viszont 28,4%-kal csökkent (3185 főről 2280 főre) a határozott időre szóló munkaszerződéssel rendelkezők száma.

2013. év december 31-én Hajdú-Bihar megyében 324 főt kölcsönöztek a munkáltatók, 2014. év szeptemberére 361 fővel többet, így a növekedés több mint 110%-ra tehető (111,4%). Ugyanakkor 2015. év szeptemberére újból kevesebb (-161 fő) kölcsönvett munkaerővel számolnak a választ adó munkáltatók. A kölcsönvett munkaerővel vállalati méret szerint a 10-49 főt, az 50-249 főt, illetve a 250-999 főt foglalkoztatók számolnak, más létszám-kategóriában nem jellemző ezen fajta foglalkoztatási mód. A 2014. szeptember 01-jén kölcsönzött (685 fő) munkaerő 89,5%-a a feldolgozóipar iparban ezen belül 39,4% a Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása ágazatban dolgozott, továbbá a kölcsönvett munkavállalók 30,1%-a a Gép, gépi berendezés gyártása ágazatban dolgozott 2014. év szeptember 01-jén.

A statisztikai állományi létszámon belül 2014. szeptember 01-jén az alkalmazottak 70,2%-a fizikai, 29,8%-a szellemi foglalkozású munkakört töltött be. Érdekességgént elmondható, hogy mindkét vizsgált időszakban közel ugyanezen arányok tapasztalhatóak. Annak ellenére, hogy a 2013. évi vizsgált időszakban 466 fővel kevesebb volt az állományi létszám.

A megkérdezettek statisztikai állományi létszámát gazdasági áganként vizsgálva megállapítható, hogy 2014. évben összességében 2,2%-os növekedés volt tapasztalható 2013. évhez képest. A legnagyobb létszámnövekedés 96 fővel a Kereskedelem, gépjárműjavítás területén történt 2014. évben, ahol az előrejelzések szerint 2015. évben 102 fős növekedéssel számolnak a választ adó (90) cégek. A feldolgozóiparban 2014. évben mindösszesen 70 fős növekedés történt, de 2015. évre a 106 cég 263 fős növekedéssel számol. Ezen belül jelentősebb és pozitív irányú az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása területen működő cégek, amelyek 2015. év szeptemberére 158 fős létszámbővítéssel számol.

Az építőiparban csökkenés volt 2014. év szeptemberére és 2015. év szeptemberére is csökkenéssel számolnak. A csökkenés aránya 1,5% volt, ami a számbeli csökkenésben 12 főt jelentett 2014. év szeptemberére, amely az előrejelzés szerint 2,3%-os lesz 2015. év szeptemberére.

2013. év decemberéhez képest kilencven fő feletti növekedés volt még 2014. szeptember hónapban 92 fővel a villamos berendezés gyártása területén, és 91 fővel az egyéb szolgáltatás ágazatban.

A legnagyobb számú csökkenés 2013. december hónaphoz képest a gép, gépi berendezés gyártása ágazatban következett be 98 fővel, ahol 2015. évre 58 fős csökkenést prognosztizáltak a megkérdezett munkáltatók

A 2014. évi létszámmozgások létszámvonzata

A létszámváltoztatást tervező cégeknél az év folyamán lezajlott és még várható létszámmozgásokat tekintve a **létszámfelvételben 234 fő lehet érintett**, nagyobb részben az 50 főnél több alkalmazottal működőknél. A magasabb létszámcsökkenés is ehhez a munkáltatói körhöz köthető, összességében **153 fő munkaviszonya szűnt/szűnik meg 2014. évben**.

Gazdasági ág	Létszámkiáramlás	Létszámfelvétel	Egyenleg
	fő		
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	11	12	1
Feldolgozóipar	42	113	71
Villamosenergia, gáz, gőzellátás, légkondicionálás	4	0	-4
Építőipar	5	1	-4
Kereskedelem, gépjárműjavítás	24	39	15
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	5	68	63
Szállítás, raktározás	11	0	-11
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	1	0	-1
Ingatlanügyletek	4	0	-4
Egyéb ágak	46	1	-45
Összesen	153	234	81

Forrás: 2014. évi felmérés adatbázisa

3.2. Várható munkaerő-kereslet 2014. év végéig

A 2014. évre létszámmozgást tervező és a várható létszámváltozást is megadó cégek szám 354 db volt. A 24,9%-uk létszámmozgást tervezett 2014. évre. 63 cég létszámkiáramlást, míg 43 cég létszámfelvételt tervezett. A kiáramlást és felvételt is tervezők a válaszadók 5,1%-át tették ki és 18 céget jelentett. Létszámmozgás a 10-49 főt és az 50-249 főt foglalkoztató cégekre volt jellemző a 2014. évi felméréskor.

A cégek 90 fő létszámkiáramlással és 123 fő létszámfelvétellel számolnak 2014. évre, így az egyenleg +33 fő évvégéig, ami 0,7%-os növekedésnek felel meg. Jelentős létszámkiáramlást 52 fővel az 250-999 főt foglalkoztató cégek terveznek, ugyanakkor a létszámfelvétel is ezen cégeknél a legmagasabb 73 fővel, viszont a létszámmozgás egyenlege +21 fő.

A feldolgozóipar továbbra is az első helyen áll a létszámmozgást tekintve, ahol 24 cég létszámkiáramlással, míg 20 cég létszámfelvétellel számol 2014. év végéig. 10% feletti létszámkiáramlással és létszámfelvétellel számolnak a kereskedelem, gépjárműjavítás (17,5%, 16,3%), a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (14,3%, 16,3%) és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (4,8%, 11,6%) területén működő cégek.

A 2014 évre tervezett létszámmozgás létszámvonzata az előbbi gazdasági ágakban, mivel a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban 1,35%-os létszámcsökkenéssel számolnak, addig a többi három vizsgált ágazatban létszámnövekedést prognosztizáltak 2014. év végére. A kereskedelem, gépjárműjavítás +28 fős (2,85%-os), a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat +2 fős (0,19%-os) és a feldolgozóipar +25 fős (0,97%-os) növekedéssel számolnak a cégek.

A 2015. évben várható létszámmozgások

A 2015. évi létszámmozgások egyenlege várhatóan ugyancsak pozitív lesz (+67 fő) – hasonlóan a 2014. évihez –, ami várhatóan mintegy 21,%-kal lesz kevesebb mint egy évvel korábban volt, amikor is az egyenleg +81 fő volt.

Gazdasági ág	Létszámkiáramlás	Létszámfelvétel	Egyenleg
	fő		
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	6	5	-1
Feldolgozóipar	9	54	45
Villamosenergia, gáz, gőzellátás, légkondicionálás	9	0	-9
Kereskedelem, gépjárműjavítás	3	1	-2
Szállítás, raktározás	2	0	-2
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	1	52	51
Egyéb szolgáltatás	19	4	-15
Egyéb ágak	0	0	0
Összesen	49	116	67

Forrás: 2014. évi felmérés adatbázisa

Általános megállapítás, illetve sok éves tapasztalat, hogy a munkaerőpiacon a szakképzettséggel rendelkező munkavállalók vannak kedvezőbb helyzetben. Egyrészt nagyobb az elhelyezkedési esélyük, másrészt szakmai tudásuk birtokában kedvezőbb pozíciókat tölthetnek be, mint szakképzetlen társaik. Ezen az évek óta tapasztalható helyzeten a válság sem változtatott.

Ennek a helyzetnek a jelen felmérésben résztvevő munkáltatók némiképp ellentmondanak, mikor a felmérés alkalmával úgy nyilatkoztak, hogy a **szakképzett fizikai munkások** létszámában **2015-ben várható 633 fős (30,5%-os) csökkenést nem ellensúlyozzák, mert 2015. évben szakképzett fizikai foglalkoztatottak felvételére nem tartanak igényt.** Munkaviszonyuk megszűnésére elsősorban az 250-999 főt és az 50-249 főt foglalkoztató létszámú cégeknél dolgozók számíthatnak. A 633 fős csökkenést összesen 36 választ adó munkáltató jelezte. A csökkentésben érintettek közül a legtöbbször a feldolgozóiparban (315 fő), azon belül az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása (122 fő) területén. Az egyéb szolgáltatás területén (80 fő), a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység ágazatokban 67-67 fő munkaviszonya szűnik meg

Az elbocsátásra kerülő **szakképzettséggel nem rendelkezők az összes fizikai alkalmazottak közel 48,9%-át (606 fő) teszik ki**, de ennél többen – **várhatóan 1205 fő** – bízhat abban, hogy 2015-ben **sikerül elhelyezkednie**. A legtöbb szakképzetlen munkavállalót a feldolgozóiparban (313 fő), ezen belül 123 főt az Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártásban, valamint 70 főt a Villamos berendezés gyártása területén működő cégek bocsátják el. Az építőiparban nem várható elbocsátás a szakképzetlenek körében, ugyanakkor 44 fő felvételét tervezik 2015. évben. A felvételnél a legtöbb esetben szintén ezeknél a cégcsoportoknál várható a legtöbb új felvétel, tehát a feldolgozóiparban (589 fő), ezen belül az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártásban (1673 fő), a Villamos berendezés gyártásban (101 fő), valamint a Gép, gépi berendezés gyártásban (114 fő). A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászatban 139 fő, az

építőiparban 44 fő, az egyéb szolgáltatás területén 153 fő felvételét tervezik a megkérdezett munkáltatók.

A **szellemi foglalkozásúakat** sokkal kisebb mértékben érintik az egyes létszámmozgások ezt természetesen nagymértékben befolyásolja egy-egy vállalkozás tevékenységi köre, munkavállalóinak összetétele is. A cégeknek kevéssel több, mint 21 százalékánál (76 cég) merült fel annak a lehetősége, hogy szellemi munkakört betöltő munkatársuktól megváljanak, miközben 3-nál ennek pont ellenkezőjéről születhet döntés. Várhatóan 838 közép vagy felsőfokú szellemi végzettségű munkájára nem tartanak igényt, ugyanakkor 49 felvételét tervezik, elsősorban a Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás gazdasági ágakban foglalkozók köréből (40 fő). A munkaerő-piaci esélyük a felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek nagyobb, mert közülük kevesebbet (489 fő) küldenek el munkahelyéről, ami az összes leépítésre kerülő munkavállalónak a 22,6%-a. Az új munkakörök elnyerésére ugyanakkor 3,9 százalékuknak lesz esélye, így a 49 fő felsőfokú végzettségű nagyobb eséllyel indul, mint az alacsonyabb képzettségűek.

3.3. Tartósan betöltetlen álláshelyek, a létszámváltozással leginkább érintett foglalkozások

A válság hatására jó néhány cég termelésének visszafogására kényszerült, ebből adódóan több-kevesebb munkavállalójától is meg kellett válnia. Mindezek ellenére adódik/adódhat olyan terület, ahol átmeneti vagy tartósan munkaerőigény/hiány jelentkezik, a különbség legfeljebb annyi, hogy a mostani időszakban ez kisebb létszámot jelent, mint a válságot megelőző években.

Tartósan betöltetlen álláshelyet a cégek igen kis hányada, mindössze 11%-a jelzett, nagy részüknek nem volt ilyen jellegű problémája. A 39 cégnél 28 munkakört nem tudtak/tudnak hosszabb ideje betölteni. Ez az aránylag „kedvező” helyzet minden bizonnyal még a válság hatásaként visszaesett keresletnek, a beszűkült pénzügyi lehetőségeknek és az ennek következtében visszafogott termelésnek köszönhető. A korábbi – a válság éveit megelőző – évek felmérések alkalmával ugyanis előfordult, hogy egyes munkakörökre külön-külön is 100-200 fős igénye jelentkezett egy-egy vállalkozásnak.

A 2014. évi adatok szerint a vállalkozások összességében 28 huzamosabb ideje be nem töltött munkakört jelöltek meg, az előző évben végzett prognózis adataihoz képest ez 1-gyel kevesebb. Ahogy a korábbi évben, most sem jellemző az egy-egy munkakörre beadott nagyszámú igény, kivételt ez alól a szállítási, logisztikai és raktározási tevékenységet folytató egység vezetője, melyre 1 cég 5 szakembert keres. A többi esetben nem jelölték meg a keresletet, így feltételezhető, hogy csak 1-1 főt keresnek ezekre a szakmákra.

A **létszámcsökkentésben leginkább érintett foglalkozások;** ebben a felmérésben 45 foglalkozás volt kimondottan romló pozíciójú, melyeket 80 munkáltató jelölt meg és 749 fő munkavállaló létszámcsökkentésére vonatkozott. Tizenegy olyan foglalkozás volt, ahol (előző évi felméréskor 18) egy foglalkozáson belül 20 fő vagy a feletti létszámcsökkentést terveznek a megkérdezett munkáltatók. Hat szakmában 20-50 fő közötti csökkentést 16 munkáltató tervez. Ötvennyolc - hetvenhat fő elbocsájtása 3 szakmában várható, melyet tizenegy cég prognosztizált (Intézményi takarító és kisegítő foglalkozásút 7 cég 76 fővel, Fémcsiszoló, köszörős, szerszámköszörüst 1 cég 60 fővel és Egyszerű ipari foglalkozásút 3 cég 58 fővel). A

100 fő feletti létszámcsökkenésben egy szakma érintett, a Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító foglalkozású ahol 1 munkáltató 150 fő csökkentéssel számolt.

A létszámnövelés által leginkább érintett munkakörökből, az ún. keresett foglalkozások mögött százas nagyságrendű vagy ahhoz közeli létszámot most csak egy munkakörben lehet találni, ez a Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító foglalkozású. 2015-ben 150 felvételét jelezte 1 cég vezetője. Harmincöt cégnél a bővítendő létszám 20-55 fő között mozog, ők 339 fő felvételét tervezik 60-73 fő közötti felvételre 6 cég készül összesen 133 fő felvételére.

FEOR	Foglalkozás megnevezése	Létszámnövelést tervező cégek száma	A foglalkoztatottak számának várható növelése az adott munkakörben	FEOR	Foglalkozás megnevezése	Létszámcsökkentést tervező cégek száma	A foglalkoztatottak számának várható csökkenése az adott munkakörben
		(db)	(fő)			(db)	(fő)
7112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	1	150	7112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	1	150
9112	Intézményi takarító és kisegítő	5	73	9112	Intézményi takarító és kisegítő	7	76
9235	Gyorséttermi eladó	1	60	7324	Fémcsiszoló, köszörűs, szerszámköszörős	1	60
7324	Fémcsiszoló, köszörűs, szerszámköszörős	1	55	9310	Egyszerű ipari foglalkozású	3	58
9310	Egyszerű ipari foglalkozású	4	52	9235	Gyorséttermi eladó	1	50
7341	Villamos gépek és készülékek műszeresze, javítója	2	46	7341	Villamos gépek és készülékek műszeresze, javítója	1	42
7321	Lakatos	7	32	9239	Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	2	27
8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	6	32	8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője	4	26
9239	Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	3	29	6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	5	26
6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhtartó és -tenyésztő	6	25	8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	2	23
5117	Bolti pénztáros, jegypénztáros	1	24	5117	Bolti pénztáros, jegypénztáros	1	23
9331	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	4	24				
8122	Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	1	20				

A változó pozíciójú szakmák, munkakörök egyaránt érintettek a létszámnövelésben és -csökkentésben is. Ebben a körben leginkább azok a munkakörök találhatók, melyek valamilyen idény- vagy szezonális munkához kapcsolódnak, vagyis az adott munka befejezésekor a munkáltatók megválnak munkavállalóiktól. Ilyenek lehetnek a különböző kereskedelmi jellegű foglalkozások, mezőgazdasági, erdőgazdálkodási, élelmiszeripari, foglalkozások, de idetartoznak az építőiparhoz kapcsolódó szakképzetlen vagy szakképzettséget igénylő munkakörök is. Előfordulhat az az eset is – ez jelenti a kisebb volument –, hogy egy adott tevékenységet végző cég valamilyen okból korlátozza vagy teljesen megszünteti tevékenységét a megyében, emiatt kénytelen megválni dolgozóitól. Ugyanakkor, szintén a megyében, de valahol máshol ugyanolyan tevékenységet kezd el egy másik cég, ezért szüksége van megfelelő munkavállalókra.

E mozgások létszámvonzata jelentősebb, mint az előző két csoportban említetteké, ezen belül a szellemi munkaköröknél általában kevesebb, míg a fizikaiaknál több személyt érint.

Összevetve a különböző irányú létszámmozgásokban leginkább érintett foglalkozások létszámvonzatát, a mérleg nyelve a növekedés felé billen, vagyis a munkáltatók által kiemelt egyes munkakörökben inkább létszámnövekedés, mint csökkenés várható.

A vállalkozások több forrásból elégítik ki munkaerőigényüket, melyek eltérő fajsúllyal jelennek meg. A már évek óta zajló felmérések alapján elmondható, hogy az egyes források aránya évről-évre nagyjából hasonló. Ezt jól szemléltetik a 2012. 2013. és 2014. őszi felmérés adatai is.

A cégek többsége informális csatornákon keresztül tölti fel üres álláshelyeit, igaz 2013. évre 0,76%-kal visszaesett e csatorna szerepe, viszont 2014. évben 4,82%-kal erősödött 2013. évhez képest. A második legnagyobb arányban 24,26%-ban a munkaügyi kirendeltségek segítségével keresnek munkaerőt, itt is visszaesés tapasztalható 2012. évhez és 2013. évhez képest is, melynek mértéke 2,31% és 2,28%. Az egyéb forrásból történő álláshely betöltések aránya 2014. évben ismét emelkedett, ugyanakkor 2013 évhez képest jelentősebben 3,1%-kal csökkent 2012. évhez képest (érdekes, hogy 2012. évben a 2011. évihez képest 3,29%-os növekedés volt). A pályázatokkal történő álláshely betöltése az előző évi csökkenést követően idén 0,66%-os növekedést mutat. Az informatika egyre nagyobb térhódításának köszönhetően az interneten keresztül történő álláshely betöltések aránya a 2013. évi felméréskor még 2,46%-kal növekedett, viszont a 2014. évi felméréskor a választ adók már nem kedvelték annyira, így arányuk 2,34%-kal csökkent.

Az álláshelyek betöltésének módjai
2012-2013-2014. évi prognózis

A munkaerőigény kielégítésére használt források megoszlása a források súlya (szerepe) szerint	2014.év	2013. év	2012. év	2014-2013	2013-2012
Hirdetés útján	18,78%	20,87%	18,98%	-2,09%	1,89%
Pályázatokkal	5,37%	4,71%	5,12%	0,66%	-0,41%
Munkaügyi kirendeltségek segítségével	24,26%	26,54%	28,85%	-2,28%	-2,31%
Munka-közvetítőkön keresztül	1,17%	1,59%	0,81%	-0,42%	0,78%
Munkaerő-kölcsönző cégeken keresztül	1,74%	1,58%	1,22%	0,16%	0,36%
Informális csatornákon keresztül	33,19%	28,37%	29,13%	4,82%	-0,76%
Interneten keresztül	2,96%	5,30%	2,84%	-2,34%	2,46%
Belső hirdetéssel, átcsoportosítással	4,34%	5,29%	5,17%	-0,95%	0,12%
Egyéb forrásból	4,75%	3,12%	6,22%	1,63%	-3,10%
Nem tudja a forrást	3,43%	2,64%	1,66%	0,79%	0,98%
Válaszoló cégek száma	356	353	325	3	28

A vállalkozások az előző évinél kisebb arányban oldják meg saját embereikkel belső hirdetések, átcsoportosítások révén az üres munkakörök feltöltését, ami közel 1%- csökkenést követően lecsökkent öt százalék alá. A hirdetés útján történő álláshely betöltése az előző évhez képest 2,09%-kal csökkent, így 2014. évi felméréskor aránya nem érte el a 19%-ot.

3.4. Atipikus foglalkoztatás

Az atipikus foglalkoztatás továbbra sem tölt be jelentős szerepet a hazai munkáltatók körében, annak ellenére sem, hogy lényegesen olcsóbb – általában véve is, de különböző támogatásokkal még olcsóbb –, rugalmasabb, hatékonyabb, egyszerűbb.

A prognózis néhány kérdés erejéig kiterjedt ennek felmérésére, hogy a munkáltatók mennyire alkalmazzák megyénkben (a teljesség igénye nélkül) az egyes atipikus foglalkoztatási formákat.

Nem teljes munkaidőben, illetve részmunkaidőben, legfeljebb havi 60 órában történő foglalkoztatás

A korábbi években a felmérésekben az ezer főnél is többet foglalkoztatóknál volt népszerű ez a foglalkoztatási forma. 2012. év szeptember 01-jén az előző évnek már csak 94,2%-kát foglalkoztatták. A 2013. évi tervezéskor az 1000 fő feletti cégek már csak 22 fő foglalkoztatással számoltak, mivel két debreceni cég már nem számolt 2013. évben részmunkaidős foglalkoztatottakkal, de a másik két munkáltató is a gazdasági viszonyok miatt ezen munkavállalói rétegtől vált meg. 2014. év szeptemberére az 1000 fő feletti munkáltatók már csak 1 fő részmunkaidős foglalkoztatására látnak esélyt. Az 50-249 főt foglalkoztatónál is csökkenést prognosztizálnak a megkérdezett munkáltatók 2014. évre vonatkozóan. 2015. évre a munkáltatók további csökkenést prognosztizáltak e foglalkoztatási formákra vonatkozóan. Az előrejelzések szerint a munkavállalók 0,1%-a fog ezekben a foglalkoztatási formákban dolgozni 2015. év szeptember hónap végén.

Munkavállalók határozott idejű alkalmazása

E foglalkoztatási forma nagyfokú rugalmasságot biztosít a foglalkoztatásban, jelentősen leegyszerűsíti az elbocsátásokat, és nem elhanyagolható, hogy költségvonzata is kedvező.

Az előző évi felmérés adataival összehasonlítva a mostani prognózis adatait, úgy tűnik a megyében egy bizonyos szintre álltak be a cégek a határozott idejű munkaviszony keretében foglalkoztatottak esetében. 2013. december 31-én az összes statisztikai létszámuk 10,1% volt, addig 2014. év szeptember 01-jén 10,5% volt, 2015. szeptemberre 9,9%-ra becsülték meg ezen létszámot. Ez létszámban kifejezve 2013. december 31-jén 2147 főt, 2014. szeptember 1-jén 2280 főt és 2015. szeptember 01-jére már csak 2180 főt jelenhet, ami 4,4%-kal kevesebb a 2014. év szeptemberi tényadatokhoz képest.

A legtöbb határozott idejű munkaszerződéssel rendelkező dolgozója 2014. szeptember 01-jén az 1000 fő és felette, valamint a 250-999 fő munkavállalót alkalmazóknak volt. Előbbinél átlagosan 132 fő, utóbbinál 33 fő ilyen státuszú volt. Az 50 fő alattiaknál egyre kevésbé elterjedt az alkalmazásnak ez a módja.

Legnagyobb létszámban 2014. évben a feldolgozóipar (988 fő) egyes ágazataiban, a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártásában 232 fő, a textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártásában 208 fő, az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártásában 179 fő, a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása 158 fő van foglalkoztatva határozott idejű szerződéssel. A feldolgozó iparon kívül 590 fő, a kereskedelem, gépjárműjavítás és 351 fő a mezőgazdaság, vad, erdő, halgazdálkodás gazdasági ágakban tevékenykedik határozott idejű szerződéssel.

AM könyvvel történő foglalkoztatás – egyszerűsített foglalkoztatás

Az atipikus foglalkoztatási formák közül talán a legelterjedtebb volt, különösen a szezonális ágazatokban, a mezőgazdaságban, a turizmusban, a vendéglátásban, az építőiparban, mely sok esetben felváltotta a korábban munkaszerződéssel teljes munkaidőben történő foglalkoztatást, emiatt a későbbiekre nézve hátrányosan érintett egyes munkavállalókat, másoknak viszont az egyetlen munkalehetőséget jelentette. Azért a múlt idő, mert az AM könyvvel történő foglalkoztatás lehetősége 2010. március 31-ig megszűnt és az egyszerűsített foglalkoztatás váltotta fel.

Az egyszerűsített foglalkoztatás bevezetésével a jogalkotóknak az volt a szándéka, hogy az AM könyvekkel való visszaéléseket megszüntessék, és lényegesen megkönnyítsék a munkavállalás bejelentési és adminisztrációs terheit.

Az egyszerűsített foglalkoztatás keretében 2014. évben az alkalmazotti létszám 801 fő volt. Ezzel a lehetőséggel leginkább a 10-49 fő közötti cégek éltek (a megkérdezettek és válaszadók közül 36 munkáltató, 64,3%-uk), a bevontak 20,21%-át, alkalmazták. Az 50-249 fős körbe tartozó vállalkozások az összes válaszoló vállalkozás 30,9%-át képviselik, ezen cégeknél 2014. évben 410 fő talált munkát, ami átlagosan 22 főt jelent egy cégre vetítve. A mikro vállalkozások és az 1000 fő felettiek egyáltalán nem használták ki ezt a lehetőséget, egyáltalán nem alkalmaztak ilyen foglalkoztatási formában munkavállalókat legalább is az e felmérés alkalmával nyilatkozók szerint.

A legnagyobb létszámot az Információ, kommunikáció ágazatban (229 fő) foglalkoztatták a munkáltatók. A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászatban 195 főt, az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység foglalkoztatása ágazatban 126 főt valamint a feldolgozóiparban 120 főt foglalkoztatnak a megkérdezett cégek közül sorrendben; hat, három és 20 munkáltató. A többi gazdasági ágban az AM könyvvel / egyszerűsített foglalkoztatás keretében alkalmazottak létszáma nem érte el a 80 főt

2015-ben az előrejelzések alapján visszaesés várható mind a cégek (44), mind az alkalmazottak (424 fő) számát illetően, ami azt jelenti, hogy a 2014. évi létszámnak már csak a 52,9%-a fog ebben a formában dolgozni. Az óvatosság adódhat abból, hogy az ágazatok többsége időjárásfüggő, a 2014. év időjárása sem volt jó hatással erre a foglalkoztatási formára, emellett még mindig kevesebb munkavállalóra van szükség a lehetőségek beszűkülése, a kereslet visszaesése következtében és valószínű, hogy az új foglalkoztatási szabályok még mindig nem kellően ismertek, valamint nem annyira népszerű a munkáltatók körében.

Abban nincs változás, hogy továbbra is a kevesebb létszámmal működők – 50-299 fő alattiak – részesítik előnyben ezt a foglalkoztatási formát.

Az ágazatok sorrendje az alkalmazottak számát tekintve 2015-bean némileg átalakul majd a 2014. évihez képest. A 2014. évre nyilatkozó az információ, kommunikáció ágazatban tevékenykedő cég, aki 2014. évben még 229 főt foglalkoztatott 2015. évre már nem nyilatkozott, ami azt is jelentheti, hogy nem kíván, vagy nem tud majd ebben a foglalkoztatási formában tovább dolgoztatni. A 2015. évi előrejelzés szerint (a nyilatkozó 44 cég szerint) a legtöbben a mezőgazdaságban fognak dolgozni (191 fő) várható. Ezt követi a feldolgozóipar (92 fővel), melyen belül az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása 31 főt és a textil, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása területén 25 főt kívánnak foglalkoztatni a jövő évben a megkérdezett és választ is adó munkáltatók.

Munkaerő-kölcsönzés

Ez a foglalkoztatási forma korábban elsősorban a multinacionális cégeknél és nagyvállalatoknál terjedt el. Bizonyos munkakörökre, meghatározott időre és létszámban,

ebben a formában próbálják megoldani munkaerő igényüket, valamely munkaerő-kölcsönző cég közbeiktatásával. Ez számukra azért is kényelmes megoldás, mert mindenféle munkaügyi, munkajogi problémával kapcsolatosan a kölcsönző cég intézkedik, miután jogilag a kiközvetítettek az ő alkalmazottjaik.

E rugalmas alkalmazási forma megyénkben nem terjedt el. A jelen felmérés alkalmával megkérdezettek közül 2011-ben mindössze 14 cég, 2012-ben 16 cég, 2013-ban 13 cég, 2014. évben 13 cég és várhatóan 2015. évben is csak 13 cég vette/veszi igénybe munkaerő-kölcsönző cég szolgáltatását. Ez a felmérésben részt vevőknek 2011 és 2012 években 4,4% illetve 5%-át, 2013 és 2014 évben a 3,7%-át és várhatóan 2015. évben szintén 3,7%-át jelenti.

3.5. Külföldi állampolgárok a magyar munkaerőpiacon

A cégek által alkalmazott külföldi állampolgárok száma évről-évre csökken, melyhez különösen hozzájárult a válság is. Ez az országos tendencia a prognózisban részt vevőknél is megfigyelhető.

A megkérdezett munkáltatóknál 2010-ben 80 fő, 2011. évben szintén 80 fő, 2012. évben 73 fő, míg 2013 évben 39 fő és 2014 évben 33 fő külföldit foglalkoztattak, ez várhatóan a következő évben 15 főre esik vissza, mely létszám még 0,1 százalékat sem jelenti az összes statisztikai állományi létszámnak.

Külföldi munkavállalót 2014. évben legnagyobb számban a 10-49 főt és az 50-249 főt foglalkoztató létszám-kategóriába tartozók alkalmaztak, arányuk egyíaránt 39,4% volt. őket a 250-999 főt foglalkoztatók követték (arányuk 12,1%), majd az 1000 fő és felette létszámnagyságú cégek követték (arányuk 6,1%). Az alkalmazás területe igen változatosan alakult. Legtöbbsen a feldolgozó iparon belül a textil, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártással foglalkozóknál találtak munkát, de igényt tartottak rájuk az egyéb feldolgozóipari; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása területén is.

A külföldi munkavállalókkal betöltött, 1 főt meghaladó munkakörök 2014-ben az alábbiak voltak:

FEOR	Foglalkozás megnevezése	Külföldi állampolgárságú munkavállalót foglalkoztató cégek száma	Külföldi állampolgárságú foglalkoztatottak száma
		(db)	(fő)
1210	Gazdasági, költségvetési szervezet vezetője (igazgató, elnök, ügyvezető igazgató)	1	1
1333	Kereskedelmi tevékenységet folytató egység vezetője	1	1
2131	Mezőgazdasági mérnök	1	1
3622	Kereskedelmi ügyintéző	1	1
4223	Szállodai recepció	1	1
5299	Egyéb, máshova nem sorolható szolgáltatási foglalkozású	1	1
7112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	1	1
7223	Bútorasztalos	1	5
8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	1	1
9223	Rakodómunkás	1	1
9239	Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	1	1
Összesen		11	15

3.6. Pályakezdő fiatalok foglalkoztatása

A pályakezdők alkalmazására vonatkozó kérdésre a munkáltatók 30,1 százaléka adott igen választ, vagyis a fiataloknak 107 cégnél nyílt lehetőségük munkavégzésre 2014. év folyamán. Sajnálatos tény azonban, hogy a fiatalok munkavállalási esélyei egyre csökkennek, már ami a munkáltatók számát illeti. Legalábbis a prognózis felméréséből ez derül ki, mert a megkérdezettek 24,7%-a, 88 cég nyilatkozott úgy hogy 2015. évben is kíván pályakezdőt alkalmazni. Így jövőre a választ adók 553 fő pályakezdőt akarnak felvenni, ami azt jelenti, hogy 58,9%-kal, 205 fővel fognak több pályakezdőt alkalmazni a 2014. évinél.

Megfigyelhető, hogy Hajdú-Bihar Megyében 2014. évben inkább a kisebb vállalkozások hajlandók a friss tudással rendelkezők fogadására. A 107 igennel nyilatkozó pályakezdőt foglalkoztató cégnek a 43%-a a 10-49 fős, a 35,5%-a az 50-249 fős létszámnagyság-kategóriájú munkáltatók közé tartozik. Amennyiben azt vizsgáljuk, hogy a megkérdezett cégek közül milyen arányban van az igennel válaszolók száma, akkor azt kapjuk, hogy a 10-49 főt foglalkoztatók 29,5%-a adott lehetőséget a fiataloknak, az 50-249 fővel dolgozóknak 45,2 százaléka, az ettől nagyobbaknak 83,3%-a, míg az 1 000 fő feletti létszámnagyság-kategóriába tartozóknak a 50%-a alkalmazott pályakezdőket. Megfigyelhető, hogy ezek az arányok 2015. évi felvétel tervezésekor is hasonló tendenciát mutatnak, attól függetlenül, hogy a 2014. évi létszámnak a 158,9%-át akarják felvenni jövőre.

A 2014-ben pályakezdőket alkalmazó cégek közül a legtöbb a feldolgozóipar (33,6%), a kereskedelem (26,2%), és a mezőgazdaság (11,2%) területén tevékenykedett. A 2015-ben pályakezdőket alkalmazni kívánó cégek közül a legtöbb a feldolgozóipar (36,4%), a kereskedelem (23,9%), és a mezőgazdaság (11,4%) területén tevékenykedik. A vállalkozások által megadott legjellemzőbb munkakörök igen változatosak voltak, ezekben 2014. évben 348 fiatal kapott munkát és 2015. évre 553 fiatal felvételét tervezik a választ adó munkáltatók.

A 10 fő feletti Pályakezdők alkalmazása/felvétele foglalkozások szerint a munkakört is megnevező cégeknél:

10 fő feletti Pályakezdők alkalmazása foglalkozások szerint (2014), a munkakört is megnevező cégeknél				10 fő feletti Pályakezdők felvétele várhatóan 2015-ben foglalkozások szerint, a munkakört is megnevező cégeknél			
FEOR	Foglalkozás megnevezése	Pályakezdőt alkalmazó cégek száma	Alkalmazott pályakezdők száma	FEOR	Foglalkozás megnevezése	Pályakezdő felvételét tervező cégek száma	Felvenni tervezett létszám
		(db)	(fő)			(db)	(fő)
9 235	Gyorséttermi eladó	1	60	9 235	Gyorséttermi eladó	1	50
7 323	Forgácsoló	6	32	7 112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	1	30
7 112	Gyümölcs- és zöldségfeldolgozó, -tartósító	1	30	7 323	Forgácsoló	6	21
2 118	Gépészmérnök	7	27	2 118	Gépészmérnök	7	13
7 321	Lakatos	6	20	7 321	Lakatos	6	13
5 113	Bolti eladó	10	16	2 122	Villamosmérnök (elektronikai mérnök)	2	10
2 624	Elemző közgazdász	1	12	8 122	Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	1	10
5 134	Szakács	7	12	9 225	Kézi csomagoló	2	10
7 333	Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója	1	12				
9 225	Kézi csomagoló	2	12				
5 132	Pincér	5	10				

IV. A megkérdezettek gazdasági tevékenységének tényadatai és a 2015. évi várakozások⁹

4.1. Kapacitás-kihasználtság

A termelő/ szolgáltató kapacitás kihasználtságát a vállalkozások 15,7 százaléka nem tudta vagy nem akarta meghatározni, míg 300-an adtak értékelhető választ 2014 őszén.

Hajdú-Bihar Megyében az átlagos kapacitás kihasználtság a 9 fő alatti vállalkozásoknál a legalacsonyabb, ahol 75,4%, ami alacsonyabb, mint a megyei átlag. A megyei átlagot nem sokkal haladja meg a 10-49 főt foglalkoztatók. A többi létszám kategóriába tartozó cégeknél 84% fölötti a kapacitáskihasználás értéke. A legmagasabb ezen arány 87,5%-kal az 250-999 főt foglalkoztatóknál.

A termelő / szolgáltató kapacitás kihasználtsága

Létszámnagyság-kategória	21 % alatt	21 - 40 %	41 - 60 %	61 - 80 %	81 - 100 %	Válaszoló cégek száma összesen	Nem válaszoló cégek száma	Átlagos kapacitás-kihasználtság
	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(%)
9 fő és ennél kevesebb	2	4	20	31	33	90	12	75,39%
10-49 fő	0	3	14	59	58	134	22	80,84%
50-249 fő	1	3	5	17	42	68	16	84,49%
250-999 fő	0	0	0	3	5	8	4	87,50%
1000 fő és felette	0	0	0	0	0	0	2	0,00%
Összesen	3	10	39	110	138	300	56	80,21%

A kapacitás-kihasználtság mértékét százalékos formában kellett meghatározniuk a gazdálkodó szervezetek vezetőinek. Az összesítés alapján a megyében átlagosan 80,21%-os kihasználtsággal üzemelnek a vállalkozások, ami jónak mondható, ha figyelembe vesszük a még mindig inkább kedvezőtlennek mondható piaci környezetet.

Átlagos kapacitás-kihasználtság

Létszámnagyság-kategória	hajdú-Bihar Megye	Országos	eltérés az országostól
	(%)	(%)	(%)
9 fő és ennél kevesebb	75,39%	77,02%	-1,63%
10-49 fő	80,84%	79,66%	1,18%
50-249 fő	84,49%	84,57%	-0,08%
250-999 fő	87,50%	85,99%	1,51%
1000 fő és felette	0,00%	87,28%	-87,28%
Összesen	80,21%	80,07%	0,14%

A 2012. évi felméréskor összességében az országos átlagot 0,62%-kal haladta meg a Hajdú-Bihar Megyei munkáltatók kapacitáskihasználtsága. Három létszám-kategóriában az országos átlag alatt, míg a két legnagyobb létszám kategóriájú munkáltatónál az országos értéknél jobb volt az átlagos kapacitáskihasználtság a megyében. A 2013. évi felmérés alkalmával már a megyei arány 4,22%-kal alatta maradt az országos kapacitás-kihasználtságnak, és valamennyi létszám-kategóriában működő vállalkozásnál az országos

⁹ Forrás: A 2014. évi felmérés alapján készült adatbázis

érték alatt maradt ez az arány. Az országos értéktől a legnagyobb arányban majdnem 10%-kal kevesebb a kapacitáskihasználtság a 9 fő és ennél kevesebb főt foglalkoztatóknál volt. Viszont 2014. évi felmérés alkalmával szintén a megyei arány bizonyult jobbnak mindösszesen 0,14%-kal. Ekkor két létszám kategóriában növekedés, míg háromban csökkenés volt tapasztalható az országos arányhoz képest.

Gazdasági ág	Hajdú-Bihar Megye Átlagos kapacitás-kihasználtság (%)	Országos Átlagos kapacitás-kihasználtság (%)	Hajdú-Bihar Megye - Országos (%)
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	84,42%	84,50%	-0,08%
Bányászat	73,50%	64,00%	9,50%
Feldolgozóipar	80,26%	80,57%	-0,31%
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	76,15%	75,92%	0,23%
Textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása	86,50%	84,61%	1,89%
Fafeldolgozás, papírttermék gyártása, nyomdai tevékenység	69,29%	77,51%	-8,22%
Kokszgyártás, kőolajfeldolgozás	0,00%	84,00%	-84,00%
Vegyi anyag, termék gyártása	60,00%	73,77%	-13,77%
Gyógyszergyártás	63,33%	70,00%	-6,67%
Gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása	83,13%	79,35%	3,78%
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	86,65%	82,65%	4,00%
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	86,67%	80,05%	6,62%
Villamos berendezés gyártása	86,00%	82,05%	3,95%
Gép, gépi berendezés gyártása	79,29%	83,85%	-4,56%
Járműgyártás	100,00%	84,84%	15,16%
Egyéb feldolgozóipari; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása	79,23%	81,61%	-2,38%
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	90,00%	88,16%	1,84%
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	88,75%	77,67%	11,08%
Építőipar	85,33%	83,49%	1,84%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	77,92%	78,32%	-0,40%
Szállítás, raktározás	83,00%	80,33%	2,67%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	63,19%	67,83%	-4,64%
Információ, kommunikáció	85,00%	87,83%	-2,83%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	80,00%	81,49%	-1,49%
Ingatlanügyletek	87,40%	82,17%	5,23%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	87,86%	83,77%	4,09%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	87,71%	81,98%	5,73%
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	0,00%	73,33%	-73,33%
Oktatás	0,00%	73,16%	-73,16%
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	82,00%	87,61%	-5,61%
Művészet, szórakozás, szabad idő	70,00%	69,22%	0,78%
Egyéb szolgáltatás	61,25%	71,94%	-10,69%
Összesen	80,21%	80,07%	0,14%

A feldolgozóipar átlagos kapacitás-kihasználtsági szintje 0,31%-kal alatta maradt az országos átlagnak. Ezen belül viszont az országos átlagot legnagyobb arányban a 15,16%-kal a járműgyártás kapacitás kihasználtsága növekedett, ami a megyében 100%-os. A feldolgozó iparon belül még hat ágazat volt, ami az országosnál nagyobb arányban teljesült. Ezek sorrendben: a Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása 6,6%-kal, a Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása 4%-kal, a Villamos berendezés gyártása 3,95%-kal, a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása 3,78%-kal, a Textília, ruházat, bőr, és

bőrtermék gyártása 1,89%-kal és az Élelmiszer, ital, dohánytermék 0,23%-kal. A többi feldolgozóipari ágazatban (a fenti táblázat szerint) a megyei átlagok kisebbek voltak, mint az országos kapacitás-kihasználtság átlagai.

Hajdú-Bihar Megyében az átlagos kapacitás-kihasználtság a feldolgozóiparon kívül kilenc gazdasági ágazatban az Országosnál kevesebb volt. A legnagyobb arányban 10,69 %-kal az egyéb szolgáltatás területén működő munkáltatóknál. Öt százalék fölötti arányban volt kevesebb az átlagos kapacitáskihasználtság a humán-egészségügyi, szociális ellátás végzőknél (5,61%-kal).

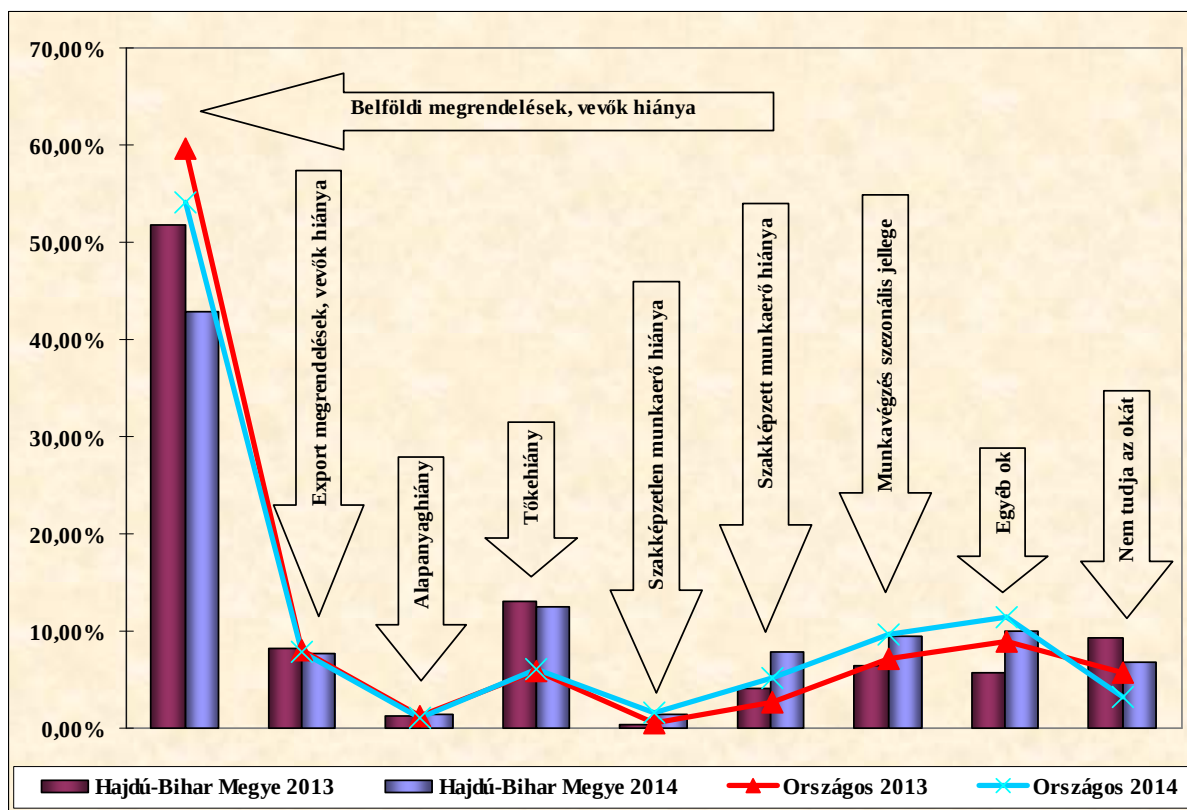
Ugyanakkor Hajdú-Bihar megyében az Országos átlagot meghaladó kapacitáskihasználtságot kilenc gazdasági ágban tevékenykedő munkáltatók jelentettek a 2014. évi felmérés alkalmával. Tevékenységüket a következő ágazatokban végzik: a Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés (+11,08%), a Bányászat (+9,5%), az Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (+5,73%), az Ingatlanügyletek (+5,23%), a Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (+4,09%), a szállítás raktározás (+2,67%), az Építőipar (+1,84%), a Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (+1,84%) és a Művészet, szórakozás, szabad idő ágazatban foglalkoztatók (+0,78%) produkáltak magasabb kapacitáskihasználást.

A teljes fokú kapacitás-kihasználtság elmaradásának okai és azok súlya

Míg 2013. évben a belföldi megrendelések visszaesése a mikro vállalkozásokat érintette a legérzékenyebben (64,6%), addig 2014. évben a 250-999 főt foglalkoztatóknak okozott ez nagyobb gondot 50,8%-ban. E létszám kategóriába sorolt cégeknek jelentős arányban (40,8%-ban) az export megrendelések, vevők hiánya volt a kapacitás kihasználtság elmaradásának másik oka. A tőkehiány legnagyobb arányban 20,7%-ban a mikrovállalkozásoknak okozott nehézséget.

A felméréskor az egyéb szolgáltatással és a művészet, szórakozás, szabad idő tevékenységgel foglalkozók nyilatkoztak úgy, hogy 100%-ban a **belföldi megrendelések csökkenése** következtében nem tudnak teljes kapacitással működni. Szintén a belföldi megrendelések, vevők hiányát jelölték meg okként a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása területén (90%-ban), a Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés (80%-ban), valamint 70 %-ban az információ, kommunikáció területén tevékenykedő munkáltatók. Az **export megrendelések elmaradása** 20% fölötti arányban a feldolgozó iparon belül a Gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártásával (22%-kal) foglalkozók szembesültek a felmérés szerint. **Alapanyaghiányra** a legmagasabb százalékban 12,5%-kal csak az ingatlanügyek területén dolgozók panaszkodtak. 25%-ot meghaladó **tőkehiányt** a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (70%), a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (26%) és a feldolgozóiparon belül a gép, gépi berendezés gyártása (25%) jeleztek. **Szakképzetlen munkaerő hiánya** 25% felett csak a feldolgozóiparon belül a gyógyszergyártás területén működő cégeknek jelentett gondot. **Szakképzett munkaerő hiánya** oknál a legmagasabb arányt 43,8%-kal a textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása területen tevékenykedő cégek jelezték. A **munkavégzés szezonális jellegére** 50%-ban csak bányászat ágazatban volt jelölés. **Egyéb okra** 100%-ban csak a vegyi anyag, termék gyártása területén munkát végzők panaszkodtak

A teljes fókú kapacitás-kihasználtság elmaradásának okai és azok súlya a felmérésben részt vevőknél

A termelő / szolgáltató kapacitás 100% alatti kihasználtságának okai és az okok súlya

megnevezés	Belföldi megrendelések, vevők hiánya	Export megrendelések, vevők hiánya	Alapanyaghiány	Tőkehiány	Szakképzetlen munkaerő hiánya	Szakképzett munkaerő hiánya	Munkavégzés szezonális jellege	Egyéb ok	Nem tudja az okát	Összesen	Válaszoló cégek száma
Hajdú-Bihar Megye 2013 év	51,76%	8,25%	1,22%	13,03%	0,31%	4,10%	6,35%	5,75%	9,22%	100,00%	353
Hajdú-Bihar Megye 2014 év	42,82%	7,68%	1,49%	12,43%	1,48%	7,87%	9,40%	10,01%	6,82%	100,00%	356
Országos 2013 év	59,59%	8,11%	1,21%	5,92%	0,61%	2,72%	7,22%	8,91%	5,71%	100,00%	7108
Országos 2014 év	54,03%	7,94%	1,04%	6,06%	1,58%	5,15%	9,59%	11,41%	3,19%	100,00%	7179

4.2. Rendelésállomány

Egy vállalkozás rendelésállományának alakulását nagymértékben befolyásolja, hogy a piacon milyen minőségűt állít elő az adott termékből, milyen gyorsan reagál az ott zajló változásokra, a partnerek igényeire, van-e konkurenciája azon a területen.

A kereslet alakulását jelentősen befolyásolja a gazdasági környezet változása is, a lehetőségek bővülése vagy éppen beszűkülése. Ezek külön-külön is meghatározóak lehetnek és idézhetnek elő átmenetileg vagy véglegesen olyan helyzeteket, amelyek meghatározzák egy vállalkozás sikerét, avagy kudarcát.

Hajdú-Bihar Megyében a felmérésbe bevontak 90,7 százaléka értékelte a termékei iránti kereslet nagyságát, ami országos szinten 94,8%. A legkevesebben azok voltak, akik

elégedettek voltak és úgy értékelték, hogy jelenleg, vagyis a felmérés időpontjában magas szintű rendelésállománnyal rendelkeztek.

A termékek/szolgáltatások iránti kereslet alakulása

A vállalkozás rendelésállománya, vagy termékei (szolgáltatása) iránti kereslet jelenleg Hajdú-Biharban

Gazdasági ág	magas	közepes	alacsony	magas	közepes	alacsony
	(db)	(db)	(db)	(%)	(%)	(%)
Feldolgozóipar	21	62	12	22,1	65,3	12,6
Kereskedelem, gépjárműjavítás	16	58	10	19,0	69,0	11,9
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	5	28	5	13,2	73,7	13,2
Építőipar	6	22	4	18,8	68,8	12,5
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	1	18	3	4,5	81,8	13,6
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	0	15	4	0,0	78,9	21,1
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	4	13	1	22,2	72,2	5,6
Szállítás, raktározás	3	10	0	23,1	76,9	0,0

A vállalkozás rendelésállománya, vagy termékei (szolgáltatása) iránti kereslet jelenleg Országosan

Gazdasági ág	magas	közepes	alacsony	magas	közepes	alacsony
	(db)	(db)	(db)	(%)	(%)	(%)
Feldolgozóipar	537	1330	222	25,7	63,7	10,6
Kereskedelem, gépjárműjavítás	265	1070	200	17,3	69,7	13,0
Építőipar	171	438	90	24,5	62,7	12,9
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	76	339	55	16,2	72,1	11,7
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	59	290	43	15,1	74,0	11,0
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	133	282	40	29,2	62,0	8,8
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	44	275	50	11,9	74,5	13,6
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	88	242	44	23,5	64,7	11,8

A fenti táblázatba a Hajdú-Bihar Megyei és az Országos adatokat a termék/szolgáltatás iránti kereslet KÖZEPES alakulása a megkérdezett cégek száma szerint sorba rendezve és az első nyolcat a táblázatba megjelenítve megállapíthatjuk, hogy a megyei és az országos adatok hasonlóan alakultak. Hét olyan gazdasági ágat találunk mindkét területen, amelyik az első nyolcban benne van. Mindkét listában a feldolgozóipar szerepel az első helyen mind megyei, mind országos szinten, még a közepes keresletnél az arányok is hasonlóak, a megyei 1,3 százalékkal magasabb az országosnál. A magas keresletűeknél viszont az országos arány 3,6%-kal magasabb. A kereskedelem mindkét listában a második helyet foglalja el és a megyei érték 0,7 százalékkal alatta maradt az országosnak. A mezőgazdaság országosan a negyedik, míg megyei szinten a harmadik sorba került, viszont a megyei kereslet 1,6%-kal haladja meg az országosat.

4.3. A termelési volumen alakulása

A termelés szintjének 2015. első félévében történő változását az előző év azonos időszakához viszonyítva a résztvevők 61,2%-a tudta vagy meg akarta válaszolni. A növekedésről a válaszadók 20,8%-ka, míg a csökkenésről a 5,3%-ka számolt be. A vállalkozások 35,1 százaléka úgy érzékelte, hogy termelési szintjük az előző évi szinten stagnál. Ezek kedvezőbb adatok, mint a tavalyi felmérésben voltak, akkor ugyanis 9,8 százalékkal a termelés visszaesését jelezte.

A megyében a 10-49 főt foglalkoztatók közül 41-en illetve 12-en úgy nyilatkoztak, hogy növekszi és csökken is egyben a termelés volumenének az alakulása, miközben a nagytöbbség azt mondta, hogy változatlan marad. Az 50-249 főt foglalkoztatóknál a termelés volumenének

növekedésében 34,8%-uk bízik, míg itt is inkább a 55,1% azt mondja, hogy változatlan marad. Az 1000 fő feletti foglalkoztatók (2 cég) kétféle véleményen vannak, így a termelés vagy szolgáltatás volumenének várható alakulását a válaszaikban 50%-uk növekedésként, míg a másik fele „változatlan marad”-ként jelölte meg.

Az adatok összesítése nyomán öt gazdasági ágazatban nyilatkozták azt, hogy **növekszik a termelés/szolgáltatás volumenük** (51% fölötti a növekedés). A feldolgozóiparhoz tartozó Gyógyszergyártás, Villamos berendezés gyártása és Járműgyártás tevékenykedő cégek 100%-ban a növekedésről nyilatkoztak. Az Információ, kommunikáció ágazatban szintén 100%-os valamint a Szállítás, raktározás ágazatban 66,7%-os növekedést prognosztizáltak a választ adó munkáltatók. A **termelés volumenének változatlan maradását** három 100%-ban stagnáló ágazat a Bányászat, a Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás és az Egyéb szolgáltatás ágazat. A termelés volumenének változatlan maradását 60% felett további 10 gazdasági ágazatban tevékenykedő cég jelezte. A **termelés volumenének csökkenését legnagyobb arányban** 33,3%-ban a Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása tevékenységgel foglalkozó cég nyilatkozta. Ugyanitt 15% feletti csökkenést prognosztizáltak még a Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyvezérlésmentesítés (25%), a Ffeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység (16,7%) és a Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat területén (16,1%) foglalkoztató cégek is.

2015. első félévének termelési szintjére vonatkozó várakozások tekintetében a 2014. évi felmérésnél az egy évvel korábbi felméréshez képest megint megfigyelhető a cégek óvatossága, mert a megkérdezett cégek 38,8% százaléka nem mert jóslásokba bocsátkozni, ennyien nem vállalkoztak arra, hogy nyilatkozzanak, mire számítanak. Tavaly ez az arány 14,1 % volt.

Összességében az látszik, hogy a megye megkérdezett vállalkozásainak 55,9%-a bízik abban, hogy 2015 első félévében pozíciója nem romlik tovább 2014 első félévéhez képest, ebből 20,8 százalékuk egyértelműen úgy gondolja, hogy sikerül bizonyos szintű növekedést elérniük. Amennyiben erre a kérdésre választ adó 218 céget vizsgáljuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy a cégek 33,9%- úgy gondolja, hogy sikerül növekedést elérnie és a cégek 8,7%-a mondja azt, hogy csökkenni fog a termelés vagy szolgáltatás volumenének várható alakulása 2015 első félévében 2014 első félévéhez viszonyítva.

4.4. Beruházások

A felméréskor a cégek 65,4 százaléka nyilatkozott beruházási szándékairól 2014. évre vonatkozóan. A megkérdezettek 39,5%-nál nem volt és nem lesz üzembe helyezendő beruházás az év végéig.

A 2015. évi beruházási szándékról – több máshoz hasonlóan – óvatosabb becslések érkeztek. Az összes vezető közül 43,8% nem tudta/nem válaszolt nem adott egyértelmű igen vagy nem választ, ami 9,2%-kal több mint a 2014. évre nem válaszolók aránya. A megkérdezettek 41%-nál nem volt és nem lesz üzembe helyezendő beruházás 2015. évben.

A beruházásokat típus szerint vizsgálva és összehasonlítva a két évet az tapasztalható, hogy legtöbbször csak korszerűsítő, innovatív beruházásban gondolkodnak (42%; 68%). A két év összehasonlításában vizsgálva csökkent azok száma (141-ről 118-ra), akik termelésük növekedésére számítva úgy gondolják, hogy beruházás révén kapacitásaikat tovább kell

növelniük. Ugyanakkor a mindkét fejlesztést egyszerre megvalósítóknál növekedés várható 2015 évre, mivel míg 2014-re 36 vállalkozás vezetője nyilatkozott úgy, hogy korszerűsít és kapacitásait növelő beruházást is üzembe helyez, addig 2015-re már 48 vállalkozás tervez mindkét fajta beruházást, ami 33,3%-os növekedésnek felel meg

Amennyiben a beruházások volumenének várható alakulását 2015 első félévében 2014 első félévéhez viszonyítva vizsgáljuk létszám-kategóriánként megállapítható, hogy csak az 1000 fő feletti munkáltatóknál várnak 50%-os növekedést, viszont 50% csökkenésre számít. Ezen kívül a beruházás volumenének nagyobb mértékben (26,2%) történő növekedésével a 50-249 főt foglalkoztatók számolnak. A beruházás volumenének változatlan maradását nagyobb arányban prognosztizálják a megkérdezett cégek. A 250-999 főt foglalkoztatók szerint 50% arányban stagnálás várható. Több mint 33 százalékos stagnálással számolnak az 50-249 főt foglalkoztatók, de még az 10-49 főt foglalkoztatók is 30,1%-ban a beruházás volumenének stagnálását látják. A beruházás volumenének csökkenése átlagosan 10% alatt van. A létszám-kategóriák külön vizsgálatakor egyedül az 1000 fő és felette foglalkoztatók 50%-a véli, úgy hogy csökkenés várható 2014. év első félévében. Az 50-249 főt foglalkoztatók 11,9%-a, valamint a 10-49 főt foglalkoztatók 10,9%-a szerint csökkenés várható. A 250-999 fő létszám-kategóriában 8,3%-os csökkenést várnak a beruházásoknál. A nem volt és nem is lesz beruházás kategóriát csak a 10-49 főt foglalkoztatók 14,7%-a és az 50-249 főt foglalkoztató cégek 7,1%-a jelölte meg.

A gazdasági áganként történő vizsgálatból az derül ki, hogy a beruházási kedv 2014-ben a feldolgozóiparban volt a legmagasabb, ugyanis a résztvevők 30,5%-a helyezett üzembe beruházást (43 db), melyből 22 db csak korszerűsítésre irányult, 6 db csak kapacitásbővítésre és 15 db mindkettőre. Utánuk a kereskedelem, gépjárműjavítással és a mezőgazdasággal foglalkozók cégek következnek 24,8%-kal és 14,9%-kal, közülük a többség szintén korszerűsítést hajtott végre. Az összes beruházás 5-8,5%-át hajtották végre az építőipar (8,5%), az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása (7,1%), a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása (5,7%) és a szállítás, raktározás (5%) területén tevékenykedő cégek. Ezen cégek nagyobb arányban a csak korszerűsítő, innovatív beruházás részesítették előnyben.

A beruházási kedv, illetve hajlandóság 2014. évben a felméréskor 141 munkáltatónál volt. Az előrejelzésük szerint 2015. évben a beruházások az előző évhez képest visszaesést mutatnak, már csak 118 cégnél várhatóak, melyek az egyes ágazatokban igen eltérően alakulnak. A megkérdezett munkáltatóknak 2014. évben a 36,6%-ka, míg 2015. évben már csak a megkérdezettek 33,1%-ka gondolkodik beruházásban. Kissé bizakodóbbak a feldolgozóiparon belül a Fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenységben érintett cégek, mivel 2014-hez képest 2015. évben két munkáltatóval többen gondolkodnak beruházáson, így arányuk az összes beruházni kívánó között 2,1-kal több lesz az előző évi 2,1%-hoz képest. A Gép, gépi berendezés gyártása területén is 2 beruházással több várható, így itt a növekedés mértéke 2,2%-os lesz. Egyébként a feldolgozóiparban tevékenykedők 2015. évre négygyel kevesebb beruházást terveznek, mint amennyi 2014. évben (43 db) volt. A feldolgozó iparon belül 3-3 beruházás elmaradással számolnak az Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása valamint a Textilia, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása területén foglalkoztató cégek, így a csökkenés mértéke sorrendben 1,2% és 1,9% lesz a választ adó munkáltatók szerint. A beruházások nagyobb számban elmaradását a mezőgazdaságban és a kereskedelem, gépjárműjavítás területén működő cégek jelezték 2015. évre. Mindkét ágazatban 8-cal kevesebb beruházás várható 2015. évben, így a csökkenés mértéke a

mezőgazdaságban 3,9%-os, míg a kereskedelem, gépjárműjavítás területén 1,9%-os lesz az előrejelzések szerint.

4.5. A vállalkozások üzleti helyzete

A vállalkozás jelenlegi üzleti helyzete válaszra 297 pozitív, 38 negatív és 21 nem tudja válasz érkezett. Az összes válaszadó 83,4% pozitívan értékelt. A megyében a cégeink többsége (55,9%-a) 2014 őszén csak kielégítőnek tartotta üzleti helyzetét, a jó üzleti helyzetről beszámolók 2,7 szer többet (27,5%) voltak, mint azok, akik ennek ellenkezőjét állították. A kapott válaszok alapján a Hajdú-Bihari munkáltatók kis mértékben kedvezőtlenebbnek tartják üzletmenetüket az országos átlagnál, ahol 57,5% tartja kielégítőnek az üzleti helyzetét.

Míg a 2013 évi felméréskor a választ adó munkáltatók közül már nem találtunk olyat, aki 100%-ban **jónak érzi a vállalkozás helyzetét**, addig a 2014 éves felmérés alkalmával az összes jó választ adó gazdasági ág közül a 100%-ban négy gazdasági ágban tevékenykedők nyilatkoztak így. A feldolgozóipari vállalkozások közül kettő is, egyik a Gyógyszergyártás, a másik a Járműgyártás területén tevékenykedő négy cég érezte, úgy, hogy az üzleti helyzete 100%-ban jó. A feldolgozóiparon kívül a Pénzügyi, biztosítási tevékenység ágazatban és a Művészet, szórakozás, szabad idő ágazatban tevékenykedő egy-egy cég ítélte 100%-nak a vállalkozásuk üzleti helyzetét. Ötven százalék fölött a legjobb arányban 62,5%-kal a feldolgozóiparon belül a Gép, gépi berendezés gyártása területén működő öt cég látja úgy, hogy a vállalkozása jelenlegi üzleti helyzete jó. Ötven százalékban érzi jónak a vállalkozását a Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés és az Információ, kommunikáció ágazatban működő 2 illetve 1 cég.

Az üzleti helyzetét 100%-ban **kielégítőnek** jelezte 3 gazdasági ág, amelyből egy a feldolgozóiparon belül helyezkedik el. (*Vegyai anyag, termék gyártása*). A feldolgozó iparon kívül 100%-ban kielégítő a jelenlegi üzleti helyzete a *Bányászatnak és a Humán-egészségügyi, szociális ellátás* tevékenységet végző gazdasági ágakban.

Míg a 2013. évi felmérés alkalmával a **rossz üzleti helyzetre** a legnagyobb arányban 100%-kal a Pénzügyi, biztosítási tevékenység gazdasági ágban működő egy munkáltató panaszkodott, addig 2014. évben a legrosszabb arányban 66,7%-kal a Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás gazdasági ágban működő két cég hivatkozott.

A megyében a cégeink többsége (59%-ka) várhatóan 2015. évben is csak kielégítőnek jelzi üzleti helyzetét, ami megegyezik a 2014. évi tény adattal. A jó üzleti helyzetet prognosztizálók majdnem négyszer annyian vannak, mint azok, akik ennek ellenkezőjét jósolják, így 95-an jónak, míg 25-en rossznak vélik a vállalkozások üzleti helyzetét várhatóan 2015 első félévében. A kapott válaszok alapján a megyei munkáltatók 4,5%-kal kedvezőbbnek prognosztizálják üzletmenetüket az országos átlagnál, ahol 54,5% jelzi 2015. évre kielégítőnek az üzleti helyzetét.

V. Összegzés

A 2015 őszén lezajlott rövid távú munkaerő-piaci prognózis magában hordozza a 2008. III. negyedévében még csak a kibontakozás fázisában lévő globális gazdasági és pénzügyi válság hatásait.

2009-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége megközelítette a transzformációs visszaesés (1991-1995) során tapasztalt mértéket. A gazdasági teljesítmény 2009 folyamán zuhanásszerű visszaesést produkált, mely az év közepén érte el mélypontját. 2010 első felében lelassult a romló tendencia, majd növekedésbe fordult, az év második felében a gyorsulás üteme pedig már elérte a válság előtti szintet. Azonban a nemzetközi gazdasági környezet az euró övezet válságának kialakulásával 2011-ben újfent igen kedvezőtlenre vált. A magyar gazdaság növekedési üteme erőteljesen lelassult, 2012-ben pedig visszasüllyedt a recesszióba: a GDP ebben az évben 1,7 százalékos visszaesést produkált. 2013-ban a gazdaság kilábalni látszott a recessziós időszakból: az év egészében 1,1 százalékos növekedést produkált. Az idei év rég nem látott növekedést hozott a GDP-ben. Az első negyedévben az előző év azonos időszakához képest 3,5 százalékkal, a második negyedévben 3,6 százalékkal, a harmadik negyedévben pedig 3,1 százalékkal növekedett a gazdaság.

A vélemények továbbra sem egyöntetűek arra vonatkozóan, hogy túl vagyunk-e már a válságon vagy sem, elindultak-e már olyan folyamatok, melyek erre engednek következtetni. A vállalkozások jövője nagyban függ az olaj világpiaci áráról, a forint gazdasági erejétől a piac szereplőinek bizalmától az ország gazdaságpolitikájától.

Ami biztos, hogy a válság a gazdasági élet minden szereplőjét – nem egyforma mértékben ugyan –, de meglehetősen súlyosan érintette és még érinteni fogja. Ebből adódóan különböző válságkezelői stratégiát és taktikát kellett és kell még napjainkban is bevetniük a kedvezőtlen hatások mérséklésére, illetve kivédésére.

A felkeresett vállalkozások nagy hányada az egy évvel korábbi felmérésben is részt vett, így az általuk közölt adatok alapján meglehetősen reális képet kaptunk a válság közvetlen vagy közvetett hatásairól. A minta reprezentatív, az a gazdaság szinte minden ágát felöleli, a mikro vállalkozásoktól kezdve a nagy multinacionális vállalatokig.

A mostani adatok szerint a munkaerőpiacon kiugró mértékű foglalkoztatás bővüléssel a jövő évben még mindig nem számolhatunk sem megyei sem régiós szinten, de vannak arra utaló jelek is, hogy a változás kedvezőbb irányba mozdulhat el. Negatív tendenciák még továbbra is érvényesülnek és érvényesülhetnek, és létszámleépítésekre is változatlanul lehet még számítani, bár a volumenének mértékét nem lehet előre látni. Ezek ellensúlyozásában nagy szerepük lehet a különböző támogatási formáknak, a megújult közfoglalkoztatásnak és minden olyan intézkedésnek, mely a munkanélküliség növekedésének megállítását, illetve csökkenését segíti.

Debrecen, 2015. január

Készítette:

Szabó Ferenc
Szabó Ferenc Tibor
Munkaerő-piaci ellenőr, elemző
Hajdú-Bihar megyei Kormányhivatal
Munkaügyi Központja
Szervezési és Hatósági Osztály

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

FŐBB MUNKAERŐ-PIACI INFORMÁCIÓK 2013-2014. év

FŐBB MUNKAERŐPIACI INFORMÁCIÓI 2013. -2014. ÉV 1-12 havi								
megnevezés	Hajdú-Bihar megye		Derecskei Járási Hivatal Járási II. Munkaügyi Kirendeltsége		Országos		Országos	
	2013. év	2014. év	változás 2014-2013		2013. év	2014. év	változás 2014-2013	
	1-12 hónap	1-12 hónap	főben	%-ban	1-12 hónap	1-12 hónap	főben	%-ban
Nyilvántartott állás keresők száma	34 441	32 183	-2 258	-6,6	527 624	422 445	-105 179	-19,9
férfiak	17 908	16 454	-1 454	-8,1	267 677	214 199	-53 477	-20,0
nők	16 533	15 729	-804	-4,9	259 947	208 246	-51 701	-19,9
Fizikai foglalkozású	28 830	27 220	-1 610	-5,6	434 282	348 269	-86 013	-19,8
Szellemi foglalkozású	5 569	4 937	-632	-11,3	93 342	74 177	-19 165	-20,5
Szakképzetlen ¹	17 774	17 329	-445	-2,5	265 645	215 738	-49 908	-18,8
Szakképzetlen állás keresők aránya ² (%)	51,6	53,8	2,2 % pont		50,3	51,1	0,7 % pont	
legfeljebb 8 általánost végzett	13 917	13 809	-108	-0,8	213 712	173 194	-40 519	-19,0
középfokú végzettségű	18 790	16 908	-1 882	-10,0	285 471	226 812	-58 659	-20,5
gimnáziumot végzett	3 857	3 520	-337	-8,7	51 933	42 544	-9 389	-18,1
Szakképzett	16 667	14 854	-1 813	-10,9	261 978	206 708	-55 270	-21,1
felsőfokú végzettségű	1 712	1 466	-246	-14,4	28 427	22 426	-6 001	-21,1
25 évesnél fiatalabb	6 906	6 266	-640	-9,3	97 826	78 179	-19 647	-20,1
26-50 év között	19 234	17 616	-1 618	-8,4	304 891	236 763	-68 128	-22,3
50 évesnél idősebb	8 301	8 301	0	0,0	124 906	107 504	-17 403	-13,9
Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma	5 125	4 631	-494	-9,6	66 025	54 598	-11 428	-17,3
felsőfokú végzettségű	385	277	-108	-28,1	4 218	3 039	-1 179	-28,0
Nyilvántartott pályakezdő állás keresők aránya ² (%)	14,9	14,4	-0,5 % pont		12,5	12,9	0,4 % pont	
Tartósan nyilvántartásban lévő állás keresők száma ³	12 101	9 048	-3 053	-25,2	163 309	112 320	-50 989	-31,2
Tartósan nyilvántartásban lévő állás keresők aránya ² (%)	35,1	28,1	-7,0 % pont		31,0	26,6	-4,4 % pont	
Járadék típusú ellátásban részesülők ⁴	2 609	2 662	53	2,0	45 962	39 946	-6 017	-13,1
Segély típusú ellátásban részesülők ⁵	758	1 033	275	36,3	12 488	16 430	3 942	31,6
Rendszeres szociális segélyben részesülők	175	131	-44	-25,1	782	578	-204	-26,1
foglalkoztatás helyettesítő támogatás (6)	10 318	9 921	-397	-3,8	183 592	131 813	-51 779	-28,2
HAVI ÖSSZESÍTETT								
Nyilvántartásba lépők összesen	5 534	4 220	-1 314	-23,7	129 086	134 594	5 508	4,3
Első alkalommal belépő	347	274	-73	-21,0	49 984	44 284	-5 700	-11,4
A hónap folyamán betölthető álláshelyek száma (db)	14 062	14 968	906	6,4	1 273 645	1 769 587	495 942	38,9
Újonnan bejelentett álláshelyek száma (db)	5 053	7 289	2 236	44,3	718 666	831 796	113 130	15,7
támogatott	4 785	6 981	2 196	45,9	559 895	638 876	78 981	14,1
nem támogatott	268	308	40	14,9	158 771	192 859	34 088	21,5
Forrás: NFSZ adattárház								
2013. év július 01-jétől két új kirendeltség jött létre Hajdú-Bihar Megyében, így jelenleg 15 kirendeltségen fogadjuk az ügyfeleket. A kirendeltségek létrejöttével az ellátási területek megváltoztak a 27/2013. (VI. 28.) NGM rendelet melléklete tartalmazza a járási kirendeltségeket és a hozzájuk tartozó településeket.								
1/ A szakképzetlenek közé soroljuk a legfeljebb 8 általánost és a gimnáziumot végzett állás keresőket.								
2/ A nyilvántartott állás keresők összlétszámához viszonyítva.								
3/ Egy évnél régebben megszakítás nélkül minden hónapban szerepelt a nyilvántartásban.								
4/ Járadék típusú ellátás - tartalmazza a munkanélküli járadékon, az állás keresési járadékon, a vállalkozói járadékon lévőket.								
5/ Segély típusú ellátás - tartalmazza az állás keresési segély 3 változatának bármelyikét kapó állás keresőket, az állás keresést ösztönző juttatáson, továbbá a még nyugdíj előtti munkanélküli segélyben lévőket.								
6/ 2011. január 1-jétől a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű személyek részére nyújtott rendelkezésre állási támogatás helyébe új támogatási forma a bérpótló juttatás lépett.								